

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**Πρόγραμμα Ειδίκευσης στη Συμβουλευτική και τον
Προσανατολισμό (ΠΕΣΥΠ)**

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
«Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ
ΣΤΟ 95^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ»**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΣΙΓΑΛΑ ΖΑΜΠΕΤΑ

ΑΜ:108/2013

Ά Τμήμα ΠΕΣΥΠ 2013-2014

ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	σελ. 2
2. Ιστορική ανασκόπηση	σελ. 3
3. Η Διαπολιτισμική Αγωγή - εκπαίδευση	σελ. 6
4. Η Νομοθεσία	σελ. 8
5. Η φιλοσοφία των τάξεων υποδοχής	σελ. 14
6. Η οργάνωση της Τάξης Υποδοχής	σελ. 15
7. Η Τάξη Υποδοχής του 95 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αθηνών	σελ. 18
8. Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα	σελ. 19
9. Η Λειτουργία	σελ. 20
10. Τα μαθήματα	σελ. 22
11. Το διδακτικό υλικό	σελ. 25
12. Η μορφή διδασκαλίας	σελ. 31
13. Οι μέθοδοι διδασκαλίας	σελ. 34
14. Τα προβλήματα	σελ. 36
15. Οι μαθητές της Τάξης Υποδοχής	σελ. 37
16. Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου	σελ. 40
17. Προτάσεις	σελ. 42
18. Επίλογος	σελ. 47
19. Βιβλιογραφία	σελ. 49

1.Εισαγωγή

Στη σημερινή εποχή με τις σύγχρονες εξελίξεις στην οικονομία, στην κοινωνία και στην τεχνολογία, απαιτούνται και σε εκπαιδευτικό επίπεδο ευρείες και οργανικές παρεμβάσεις μέσω μιας εκπαιδευτικής και σχολικής πολιτικής, ιδιαίτερα σε χώρες που το ποσοστό των μεταναστών και δη των ανηλίκων όλο και μεγαλώνει. Απαιτούνται νέα προγράμματα και τρόποι διδασκαλίας, νέες δομές και κατάλληλες υπηρεσίες υποστήριξης. Η παρούσα μελέτη εστιάζεται στο θεσμικό εκπαιδευτικό τρόπο ενσωμάτωσης αλλόγλωσσων μαθητών και συγκεκριμένα εξετάζει πώς οργανώθηκε και λειτούργησε η Τάξη Υποδοχής στο 95^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών. Διερευνάται η φιλοσοφία ίδρυσης των τάξεων υποδοχής. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν κατά την εφαρμογή του προγράμματός της και αν τελικά επιτεύχθηκαν οι στόχοι λειτουργίας της. Τέλος, η έρευνα ολοκληρώνεται με τις προτάσεις για την κατάλληλη εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών, γιατί το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προσφέρει τα κατάλληλα ερεθίσματα στους αλλοδαπούς μαθητές, έτσι, ώστε να τους βοηθήσει να διαμορφώσουν την προσωπικότητά τους και να προσαρμοστούν στο σχολικό περιβάλλον. Στόχος είναι η ένταξή τους να γίνει περισσότερο αποτελεσματική, συμμετοχική και ενεργητική, ώστε η προσαρμογή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα να γίνει ομαλά και ισόρροπα, αποφεύγοντας την απομόνωση και την περιθωριοποίηση.

2. Ιστορική Ανασκόπηση

Ο 21^{ος} αιώνας βρήκε εκατομμύρια ανθρώπους, αγαθά και ιδέες να διακινούνται στον πλανήτη μας με απίστευτη ταχύτητα. Τα τελευταία χρόνια με τις οικονομικές και τις πολιτικές ανακατατάξεις στον ευρωπαϊκό, αλλά και τον ευρύτερο διεθνή χώρο, το άνοιγμα των συνόρων αλλά και η αναζήτηση καλύτερης τύχης από πολλούς, έκαναν τη μετανάστευση και την παλιννόστηση άμεση επικαιρότητα. Ο πληθυσμός των Ελλήνων αποδήμων και μεταναστών παλινοστεί, επανέρχεται δηλαδή στην πατρίδα, από τις υπερπόντιες χώρες και τη Γερμανία, σε διάφορα ποσοστά και έτσι το πρόβλημα της υποδοχής και επανένταξης είναι αρκετά σημαντικό.

Στο σημερινό ελληνικό σχολείο υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό παλινοστούντων Ελληνοποντίων από τις χώρες του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού, ένα ποσοστό από διάφορες περιοχές των Βαλκανίων, καθώς και Βορειοηπειρώτες, που είναι εγγύτερα στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, τις αξίες και τις πολιτιστικές δομές. Εκτός όμως των παραπάνω, υπάρχει και ένα σημαντικό ποσοστό μεταναστών από την Αλβανία. Παράλληλα η χώρα μας έχει γίνει τις δύο τελευταίες δεκαετίες χώρα υποδοχής αλλοδαπών εργαζομένων και των ονομαζόμενων διακινούμενων ομάδων.

Οι γλωσσικές ανάγκες των παιδιών που ανήκουν στις τελευταίες ομάδες που αναφέραμε, είναι προφανώς πολύ μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες των ομογενών μας από το χώρο της παλιάς διασποράς και από την Ευρώπη, όπου η ελληνόγλωσση εκπαίδευση είναι αρκετά αναπτυγμένη. Πολλά Ελληνόπουλα της διασποράς ζούσαν και ζουν σε ένα ελληνόγλωσσο οικογενειακό περιβάλλον με ορισμένες ασφαλώς αποκλίσεις, ανάλογα με τη χώρα διαμονής και τη γενιά στην οποία ανήκουν οι ομογενείς μας.

Διαφορετική είναι η εικόνα που παρουσιάζει, ως προς τα γλωσσικά χαρακτηριστικά, η ομάδα των ομογενών μας από την πρώην ΕΣΣΔ και την Αλβανία. Στην ΕΣΣΔ οι

ομογενείς μας Πόντιοι είχαν μεγαλύτερη γλωσσική διαφοροποίηση, επειδή στη χώρα αυτή είχε διακοπεί για πολλές δεκαετίες η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και η κυρίαρχη γλώσσα στο οικογενειακό περιβάλλον ήταν η επίσημη, η ρωσική γλώσσα. Παράλληλα ως δεύτερη γλώσσα μιλιόταν συνήθως μια από τις γλώσσες των εθνотήτων με τις οποίες συμβίωναν οι Έλληνες. Σε πολλές περιπτώσεις μιλιόταν η ποντιακή διάλεκτος και σε ελάχιστες η κοινή ελληνική γλώσσα.

Η κατάσταση των ομογενών μας Βορειοηπειρωτών παρουσιάζει μια άλλη ιδιαιτερότητα. Στις περιοχές που είχαν αναγνωριστεί ως μειονοτικές η ελληνική γλώσσα διδασκόταν στα μειονοτικά σχολεία. Έτσι τα Βορειοηπειρωτόπουλα που προέρχονται από αυτές τις περιοχές έχουν επάρκεια στην ελληνική γλώσσα, παρά το γεγονός ότι η μορφή που διδάχτηκαν παρουσιάζει κάποιες αποκλίσεις από την καθημερινή. Όσα όμως Ελληνόπουλα προέρχονται από τις υπόλοιπες περιοχές της Αλβανίας, όπου δεν επιτρεπόταν η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, δεν έχουν γλωσσική επάρκεια και ως προς αυτό μοιάζουν με την ομάδα των παιδιών που προέρχονται από την πρώην ΕΣΣΔ.

Μεγάλη κατηγορία παιδιών είναι οι αλλοδαποί από πολλές χώρες ιδιαίτερα βαλκανικές, ανατολικοευρωπαϊκές και ασιατικές. Αυτοί οι μαθητές ασφαλώς δεν έχουν καμία σχέση με την ελληνική εκπαίδευση ή καταγωγή. Οι ομάδες των μαθητών που αναφέραμε είναι αυτονόητο ότι πρέπει να αποκτήσουν από τις πρώτες εβδομάδες της φοίτησής τους στο ελληνικό σχολείο ετοιμότητα για γλωσσική επικοινωνία στο νέο περιβάλλον. Έτσι λοιπόν δημιουργείται εκτός του προβλήματος της επανένταξης και το πρόβλημα της ένταξης το οποίο αναφέρεται και στους παλιννοστούντες από δεύτερη γενιά και πάνω, αφού το παιδί έρχεται από μια συγκεκριμένη πολιτισμική γεωγραφική αφετηρία σε ένα χώρο, που δεν τον έχει βιώσει στο παρελθόν.

Τα σχολεία, ιδίως των μεγαλουπόλεων έχουν κατακλυστεί από μαθητές των κατηγοριών που προαναφέρθηκαν. Τα προβλήματα στη σχολική τάξη είναι ποικίλα και δεν αφορούν αποκλειστικά και μόνο τους παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές, αλλά το σύνολο της τάξης, γιατί η δυναμική της κάθε φορά προσαρμόζεται στα δεδομένα.

Οι μαθητές αυτοί αποτελούν μια εν δυνάμει πρόκληση για το ελληνικό σχολείο και γενικότερα για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Πώς θα αντιμετωπιστούν οι μαθητές αυτοί που διαφοροποιούνται ως προς τους υπόλοιπους συμμαθητές τους (τους ντόπιους) όχι μόνο γλωσσικά και μαθησιακά, αλλά και πολιτισμικά; Πώς θα επιτευχθεί η πλήρωση των γνωστικών και γλωσσικών «κενών» των μαθητών αυτών, έτσι ώστε η αποτυχία τους να μην είναι καθορισμένη εκ των προτέρων και πώς θα εξασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες μόρφωσης και σχολικής εξέλιξης;

Η ίδρυση και λειτουργία της Τάξης Υποδοχής (1980) στο ελληνικό σχολείο αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των προβλημάτων αυτών που αντιμετωπίζουν οι παλιννοστούντες και αλλοδαποί μαθητές τόσο στο μαθησιακό όσο και στον ψυχοκοινωνικό επίπεδο. Στόχος της είναι να διευκολύνει την ομαλή και γρήγορη ένταξή τους ή επανένταξή τους, και την ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ζωή της χώρας, διατηρώντας όμως ταυτόχρονα την πολιτιστική ταυτότητα της ιδιαίτερης καταγωγής τους, σηματοδοτώντας τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα του σημερινού ελληνικού σχολείου.

Στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, πέραν του κανονικού προγράμματος, εφαρμόζονται πρόσθετα σχολικά προγράμματα, όπως αυτά της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Είναι ανάγκη, το σημερινό σχολείο να εμπεδώνει τρόπους συνεργασίας και αποδοχής, αφού η ποιότητα συνεργασίας των πολιτών σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία εξαρτάται από τον τρόπο και την ποιότητα της συνεργασίας στο σχολείο.

Το σημερινό σχολείο, με το εμπλουτισμένο πρόγραμμα και την ποικιλία των δραστηριοτήτων του, δίνει περισσότερες δυνατότητες για πολιτισμική επικοινωνία και αμοιβαία γνωριμία των παιδιών μεταξύ τους. Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίζεται η συνεργασία, η αποδοχή και ο αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ των σημερινών μαθητών και των αυριανών πολιτών με διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα.

3. Η Διαπολιτισμική αγωγή - εκπαίδευση

Η Διαπολιτισμική Αγωγή (Δ.Α.), εννοιολογικά, δεν έχει αποσαφηνιστεί πλήρως από την επιστημονική κοινότητα θα μπορούσαμε όμως να την ορίσουμε σύμφωνα με τις αρχές της, ως μια διαδικασία αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε άτομα διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων και πεδίο συνάντησης διαφορετικών πολιτισμών. Ο Batellaan (1982), αναφερόμενος στην έννοια της Διαπολιτισμικής Αγωγής εννοεί την αγωγή - εκπαίδευση, τη νοοτροπία της αγωγής - εκπαίδευσης και τις αντιλήψεις για τους εκπαιδευτικούς στόχους. (Batelaan 1982, στο: Κανακίδου Ε., Παπαγιάννη Β., 1997:15).

Ενώ ο Prommerin (1984) συστήνει τον όρο αγωγή έναντι άλλων, γιατί θεωρεί ότι είναι «η παιδαγωγική απάντηση στην πραγματικότητα της πολυπολιτισμικής κοινωνίας» (Πανταζής, 1999:156, στο: Παλαιολόγου Ν., 2000).

Ο όρος Διαπολιτισμική Αγωγή δεν εστιάζει μόνο στην έννοια αγωγή, αλλά αποσκοπεί και στη μεταβολή των αντιλήψεων, των στερεοτύπων και των στάσεων όλων των κοινωνικών ομάδων (πλειονότητας - μειονοτήτων). Έτσι, αναφερόμενοι στη Διαπολιτισμική Αγωγή «πρέπει να εννοούμε το σύνολο των παιδαγωγικών αρχών με τις οποίες ρυθμίζονται μέτρα και διαδικασίες που απευθύνονται σ' όλα τα μέλη ενός κοινωνικού συνόλου.» (Κανακίδου Ε, Παπαγιάννη Β., 1997:16-17).

Θεμελιώδης αρχή της Διαπολιτισμικής Αγωγής είναι η ισοτιμία των πολιτισμών και των πολιτών σε κάθε πολυπολιτισμική κοινωνία. Προϋπόθεση της Διαπολιτισμικής Αγωγής είναι η θεσμική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των πολιτών ενός κράτους για ισότητα. Έτσι κατά τον Hohman (1982) αποτελεί "μια έκκληση προς το σχολείο της χώρας της υποδοχής να αναγνωρίσει τη γλώσσα και τον πολιτισμό των χωρών προέλευσης, καθώς και τους ζωντανούς πολιτισμούς των μεταναστών στη χώρα υποδοχής, να τους απαλλάξει από το στίγμα μιας μειονοτικής υποκουλτούρας και να τους συμπεριλάβει στο κανονικό μάθημα" (Δαμανάκης, 1987:175).

Οριοθετώντας θεσμικά τον όρο της Διαπολιτισμικής Αγωγής, μελετούμε το πλαίσιο που τίθεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Βάση του οποίου η Διαπολιτισμική Αγωγή (Δ.Α.) αφορά την σχολική εκπαίδευση των μαθητών μιας χώρας στην οποία κατοικούν πολλές και διαφορετικές εθνικές ομάδες (Boos – Nunning, 1987 in: Fuchs/Hohmann στα: Κανακίδου και Παπαγιάννη 1997:1,3, Boos – Nunning, 1995). Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση το Συμβούλιο της Ευρώπης ανέπτυξε μια σειρά ερευνητικών προγραμμάτων για την εκπαίδευση και την Πολιτισμική Ανάπτυξη των Μεταναστών με πρώτο σταθμό το Project No 7, το 1980-1985. Η αξία του προγράμματος αυτού έγκειται στην ταύτιση της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης με την προετοιμασία των νέων να ζήσουν σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, ενώ αποστασιοποιήθηκε από την "περιορισμένη προοπτική που παρείχε η ενασχόληση με την εκπαίδευση" των παιδιών μεταναστών ως τη δεκαετία του 1970. Με το πρόγραμμα αυτό διερευνήθηκαν οι σχέσεις ανάμεσα στην οικογένεια των μεταναστών και στο σχολικό σύστημα, καθώς επίσης και ανάμεσα στις ενδοσχολικές και εξωσχολικές πολιτισμικές δραστηριότητες ανάμεσα στην εκπαίδευση των παιδιών και ενηλίκων. (The CDCC's Project No7, Council of Europe, 1986: 34).

Διασαφηνίζοντας εν τέλει την έννοια της Διαπολιτισμικής Αγωγής καταλήγουμε στις ακόλουθες αρχές:

α) Η αρχή της ισοτιμίας των πολιτισμών.

β) Τα αξιώματα του ελλείμματος και της διαφοράς:

Το αξίωμα του ελλείμματος, στηρίζεται στην αρχή ότι τα παιδιά των διαφόρων κοινωνικών στρωμάτων εισάγονται στο σχολείο με διαφορετικό μορφωτικό κεφάλαιο. Τα παιδιά των μεταναστών και των κατώτερων κοινωνικοπολιτισμικών και γλωσσικών στρωμάτων, θεωρούνται ελλειμματικά, με περιορισμένο γλωσσικό κώδικα (Berstein,1971). Ενώ το αξίωμα της διαφοράς υποστηρίζει ότι τα κοινωνικοπολιτισμικά και γλωσσικά στοιχεία των παραπάνω ομάδων δεν είναι ελλειμματικά αλλά απλώς διαφέρουν. Η δε αποδοχή των στοιχείων αυτών είναι το ίδιο σημαντική για τα παιδιά των μειονοτήτων όπως και για τα παιδιά της πλειονότητας.

γ) Η αρχή των ίσων ευκαιριών:

Η ισότιμη αναγνώριση των γλωσσικών και κοινωνικοπολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών συμβάλλει στη βελτίωση των μορφωτικών ευκαιριών των παιδιών αυτών με σκοπό ένα σχολείο "ανθρώπινο" (Τσιάκαλος, Γ.,2000), το οποίο θα προσφέρει τις γνώσεις προσαρμοσμένες στη "ζώνη της επικείμενης ανάπτυξης" του κάθε μαθητή (Vygotsky, 1993).

4. Η Νομοθεσία

Στην ελληνική νομοθεσία το άρθρο 16, παράγραφος 2 του Συντάγματος θέτει το συνολικό πλαίσιο για την εκπαίδευση: «Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των

Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλαση τους σε ελευθέρους και υπεύθυνους πολίτες». Οι εκάστοτε νόμοι ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες που εμφανίζονται στην κοινωνία προσπαθούν να εφαρμόσουν την συνολική φιλοσοφία που διέπει το ελληνικό Σύνταγμα.

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα αρχικά εκδήλωνε έντονες αφομοιωτικές και «συμμορφωτικές» πιέσεις¹ (Μάρκου 1996: 29, 32-33). Τα τελευταία χρόνια – ειδικότερα από το 1995 -το πρώτο μεγάλο μεταναστευτικό κύμα και έπειτα- ακολουθείται μια συστηματική προσπάθεια ένταξής τους στο κυρίαρχο σύστημα εκπαίδευσης. Με τον όρο «ένταξη» δεν εννοούμε την παθητική διαδικασία που συναρτάται άμεσα με την αφομοίωση του μετανάστη, αλλά «την ενεργητική διαδικασία μεταλλαγής της πραγματικότητας με την πρόσληψη νέων στοιχείων που εισάγει ο ίδιος» (Μουσούρου 1991: 113).

Εναρμονίζοντας το θεσμικό πλαίσιο με τη σύγχρονη πραγματικότητα ιδρύονται στην Ελλάδα δυο κύριοι θεσμοί: τα σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης καθώς και οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ) ταυτόχρονα με τα Φροντιστηριακά Τμήματα (Φ.Τ). Προκειμένου η εκπαίδευση παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών να γίνει περισσότερο αποτελεσματική, διαμορφώνεται ένα ευέλικτο σχήμα θεσμικής και διδακτικής παρέμβασης, το οποίο επιτρέπει στο Σύλλογο διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αφού σταθμίσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών αυτών και τις δυνατότητες της σχολικής μονάδας να επιλέξει εκείνο το σχήμα που μπορεί να λειτουργήσει ουσιαστικά και αποδοτικά.

¹ Γεώργιος Π. Μάρκου, *Η πολυπολιτισμικότητα της ελληνικής κοινωνίας, η διαδικασία διεθνοποίησης και η αναγκαιότητα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*, σ. 29. Δημήτριος Γεώργας- Άννα Παπαστυλιανού, *Επιπολιτισμός Ποντίων και Βορειοηπειρωτών στην Ελλάδα.- Ψυχολογικές διεργασίες Προσαρμογής*, Αθήνα, Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού, 1993, σ. 32-33. Στη συγκεκριμένη έρευνα ως τακτική προσαρμογής των Ποντίων επιλέγεται η εναρμόνιση σε αντίθεση με τους Βορειοηπειρώτες, οι οποίοι ακολουθούν την τακτική της αφομοίωσης.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων πραγματοποιούνται από ποικίλους εσωσχολικούς και εξωσχολικούς φορείς διεργασίες όπως (δείτε Πίνακα Ι):

- Από το Υπ.Ε.Π.Θ. (και σε συνεργασία με διοικητικούς και επιστημονικούς φορείς του):

1. Με τις διατάξεις του Ν. 2413/96 που αφορά την «Ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις», μετατρέπονται τα δημόσια σχολεία σε σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (άρθρα 34 και 35) στα οποία «εφαρμόζονται τα προγράμματα των αντίστοιχων δημόσιων σχολείων, τα οποία προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή μορφωτικές ανάγκες των μαθητών τους» (άρθρο 34 παρ. 2). Στα σχολεία αυτά χρησιμοποιούνται δίγλωσσα προγράμματα με πρώτη γλώσσα την αγγλική σε μέσο συνεννόησης και όχι την ελληνική.

2. Καθιερώνεται ο θεσμός των Τάξεων Υποδοχής (Τ.Υ.) ως παράλληλων βοηθητικών τάξεων και των Φροντιστηριακών Τμημάτων (Φ.Τ.) με το Ν. 1404/1983 άρθρο 45 «για την ομαλή προσαρμογή στο εκπ/κό σύστημα της χώρας παλιννοστούντων μαθητών, τέκνων Ελλήνων μεταναστών». Με το άρθρο 2 του Ν. 1894/1990 προστίθεται στη διάταξη «ή τέκνων επαναπατριζόμενων Ελλήνων» και με την υπουργική απόφαση Φ. 2/378/Γ1/1124, ΦΕΚ 930 τ. β' 14-12-94, ρυθμίζεται η φοίτηση και αλλοδαπών μαθητών από μερικούς μήνες έως και δύο διδακτικά έτη.

3. Εκπονούνται διαπολιτισμικά προγράμματα με τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο:

1. Συγγράφονται βιβλία που αποτελούν το αναγκαίο διδακτικό υλικό για Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) και Φροντιστηριακά Τμήματα (Φ.Τ.). Περιλαμβάνονται εγχειρίδια για δύο επίπεδα μαθητών, αρχαρίων -Α' επιπέδου και προχωρημένων -Β' επιπέδου:

για αρχαρίους μικρών (Β΄- Γ΄) τάξεων και μεγάλων (Δ΄- Ε΄ -ΣΤ΄) τάξεων. Στους αρχαρίους των μεγάλων τάξεων προσφέρονται για διδασκαλία τα βιβλία του μαθητή «Ανοίγω το Παράθυρο 1» (τεύχη α΄ και β΄) συνοδευόμενα από τα τετράδια εργασιών του μαθητή (ένα για κάθε τεύχος) και το βιβλίο για το δάσκαλο.

Στους προχωρημένους τα βιβλία «Ανοίγω το Παράθυρο 2» (τεύχη α΄ και β΄), «Μαθαίνω Ελληνικά 2» (τεύχη α΄ και β΄) και «Γεια σας, παιδιά» Τμήμα Β΄ με τα αντίστοιχα τετράδια εργασιών.

Συγχρόνως διδάσκονται, για γνωριμία με τον πολιτισμό της Ελλάδας και την Ιστορία της, τα εγχειρίδια «Ελληνικός Πολιτισμός 1» και «Ελληνικός Πολιτισμός 2» (με τα τετράδια εργασιών).

2. Παράλληλα συντάσσεται Αναλυτικό Πρόγραμμα της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε παλιννοστούντες μαθητές.

3. Για τη μεθόδευση της διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στη Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αντίστοιχα, εκδίδονται φυλλάδια με οδηγίες για επιλογή της ύλης από τα σχολικά εγχειρίδια «Νεοελληνική Γλώσσα» και προτάσεις για τη σωστή οργάνωση και λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής (Μάρτιος 1999). Για τον ίδιο σκοπό και για τη διευκόλυνση των εκπαιδευτικών εκδίδεται και τρίτο φυλλάδιο με τα προβλήματα κοινωνικής και σχολικής ένταξης παιδιών παλιννοστούντων ομογενών (Μάρτιος 1999).

4. Σε σύντομο χρονικό διάστημα το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πρόκειται να εισάγει καινοτόμα προγράμματα για νέα προσέγγιση στους τρόπους διδασκαλίας. Το καινούριο στοιχείο είναι ότι εισάγει στην υποχρεωτική εκπαίδευση την παράμετρο της διαθεματικής προσέγγισης. Είναι ένας τρόπος για να διατηρηθεί η αυτονομία των μαθημάτων, ενώ ταυτόχρονα συνδέονται και οριζόντια μεταξύ τους μέσα από

διαθεματικές έννοιες και δραστηριότητες (αφιερώνοντας ένα 10% του χρόνου στο τέλος κάθε ενότητας), προσφέροντας στο μαθητή ολιστικές και σφαιρικές απόψεις.

5. Εφαρμόζεται πιλοτικά σε 220 σχολεία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης η ευέλικτη ζώνη, μια ακραία μορφή διαθεματικής προσέγγισης, όπου καταργείται η αυτονομία των μαθημάτων και τη θέση τους παίρνει ένα θέμα ή ζήτημα (το οποίο προϋποθέτει την εφαρμογή ενεργητικών, συνεργατικών, διεπιστημονικών σχεδίων εργασίας- “project”). Πάνω στη νέα φιλοσοφία, η οποία συνδέεται με βιώματα της καθημερινής πολυδιάστατης κοινωνικής πολυπολιτισμικής πραγματικότητας, θα γραφτούν όλα τα καινούρια βιβλία για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο (www.pi-schools.gr).

- Από άλλους φορείς:

Σε θέματα εκπαιδευτικής στήριξης μειονοτικών/ εθνοπολιτισμικών ομάδων όπως το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.), το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Κ.Ε.Γ.), η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.), κ.ά.(Νικολάου 2000:116-117), η οποία μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

ΧΩΡΑ	ΜΟΝΤΕΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ
		Από το ΥΠ.Ε.Π.Θ.: • Μετατροπή δημοσίων σχολείων σε σχολεία διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Καθιέρωση θεσμού των Τ.Υ. και Φ.Τ. Αρχικά με το Ν. 1404/1983 άρθρο 45 για «παλιννοστούντες μαθητές, τέκνα Ελλήνων μεταναστών»,

ΕΛΛΑΔΑ	Ένταξης	στη συνέχεια με το Ν. 1894/1990 «για τέκνα επαναπατριζόμενων Ελλήνων» και με την υπουργική απόφαση Φ. 2/378/Γ1/1124 του '94 και για αλλοδαπούς μαθητές. • Εκπόνηση διαπολιτισμικών Προγραμμάτων με τη συμβολή της Ε.Ε. Από το Π.Ι.: • Συγγραφή βιβλίων για Τ.Υ. και Φ.Τ.: ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΡΧΑΡΙΩΝ • «Ανοίγω το Παράθυρο 1» (τεύχη α' και β') βιβλίο μαθητή- τετράδια εργασιών- βιβλίο του δασκάλου. ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΩΝ • «Γεια σας, παιδιά» Τμήμα Β' βιβλίο μαθητή- τετράδιο Εργασιών, • «Ανοίγω το Παράθυρο 2» (τεύχη α' και β'), • «Μαθαίνω Ελληνικά 2» (τεύχη α' και β'), • «Ελληνικός Πολιτισμός 1 - 2». • -Σύνταξη Αναλυτικού Προγράμματος της διδασκαλίας της ελληνικής σε παλιννοστούντες μαθητές. • -Έκδοση φυλλαδίων: • «Οδηγίες για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης (ξένης) Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση» (αντίστοιχο και στη Δευτεροβάθμια). • «Προβλήματα κοινωνικής και σχολικής ένταξης παιδιών παλιννοστούντων ομογενών». • -Εισαγωγή καινοτόμου προγράμματος της διαθεματικής προσέγγισης. • -Πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος της
--------	---------	---

		ευέλικτης ζώνης. Από άλλους φορείς: (Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης, κ. ά.)
--	--	--

5.Η φιλοσοφία των τάξεων υποδοχής

Η ελληνική κοινωνία εξελίσσεται σε πολυπολιτισμική, όμως το ελληνικό σχολείο συνεχίζει να είναι διορθωμένο μονοπολιτισμικά, μονογλωσσικά και εθνοκεντρικά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την πολυπολιτισμικότητα της σημερινής ελληνικής πραγματικότητας. Τα μέτρα που λαμβάνονται, για ν' αντιμετωπιστεί η παραπάνω κατάσταση, σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής είναι η ίδρυση των Τάξεων Υποδοχής (Τ.Υ.) με σκοπό την ένταξη των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο και στην ελληνική κοινωνία.

Με το Νόμο 1404/83, αρ. 45, ΦΕΚ 173/2411/1983, νομοθετούνται τόσο οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.) όσο και τα Φροντιστηριακά Τμήματα (Φ.Τ.) αντιμετωπίζοντας τους αλλοδαπούς μαθητές ως άτομα που φέρουν ελλείψεις στο γλωσσικό και μορφωτικό κεφάλαιο (αξίωμα του ελλείμματος). Η φιλοσοφία λειτουργίας των τάξεων υποδοχής στηρίζεται στη λογική της αφομοίωσης και περαιτέρω στη λογική της διάκρισης και του χωρισμού (Μάρκου,1996,1984). Τα παιδιά εντάσσονται στο μονοπολιτισμικό και μονογλωσσικό μας σύστημα επιδιώκοντας σύμφωνα με το Δαμανάκη (1989) την ένταξη μέσω της απομόνωσης.

Οι τάξεις υποδοχής, που θα έπρεπε, σύμφωνα με τη φιλοσοφία ίδρυσής τους να διατηρούν την εθνική ταυτότητα των αλλοδαπών παιδιών, περιθωριοποιούν και διαφοροποιούν τα παιδιά αυτά από την κυρίαρχη ομάδα, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζουν τη διαδικασία κοινωνικοποίησής τους που είναι βασικό στοιχείο για

την εγώσύνθεση και τη σχηματοποίηση της ταυτότητάς τους (Erikson, E., 1990, 1968, 1960).

Οι τάξεις υποδοχής που θα έπρεπε σύμφωνα με το Ν. 1423/99 να αποτελούν τη βασική και ουσιαστική προϋπόθεση για την ισότιμη ένταξη των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, υπολειτουργούν, γιατί δεν υπάρχουν τα κατάλληλα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των παιδιών προγράμματα διδασκαλίας αλλά ούτε και το εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό. Με αυτές τις συνθήκες εκπαίδευσης καλούνται τα παιδιά, μετά από ένα χρονικό διάστημα, να ενταχθούν και να διεκδικήσουν τη σχολική και επαγγελματική τους επιτυχία "επί ίσοις όροις" με τους μαθητές της κυρίαρχης πολιτισμικής ομάδας.

Την αντινομία της πράξης και της θεσμικής προσέγγισης του ζητήματος που αναλύουμε τεκμηριώνουν και οι ίδιες οι αντιθετικές θέσεις διάφορων επιστημόνων. Έτσι σύμφωνα με τον Ν. Κοντογιάννη (1993) ο στόχος των τάξεων υποδοχής είναι η μετάδοση των πολιτισμικών αρχών της κυρίαρχης ομάδας στους αλλοδαπούς μαθητές, οι οποίοι συνειδητοποιούν πως το πολιτισμικό και γλωσσικό κεφάλαιο που φέρουν, δεν έχει καμιά ισχύ στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής. Καλούνται δε να απολέσουν την ταυτότητά τους και κατά συνέπεια την εθνική τους ταυτότητα, μια σημαντική παράμετρο δηλαδή της ίδιας της προσωπικότητας του ατόμου.

6.Η οργάνωση της Τάξης Υποδοχής

Η φοίτηση στις Τάξεις Υποδοχής και τα Φροντιστηριακά Τμήματα μπορεί να διαρκεί από 1 έως και 3 έτη, γεγονός σημαντικό αν λάβουμε υπόψη ότι είναι πολύ λίγες οι χώρες της Ευρώπης (Δημοκρατία της Τσεχίας, Γερμανία, Εσθονία, Σλοβενία) που προβλέπουν υποστήριξη για μακρό χρονικό διάστημα, δηλαδή για

διάστημα πέραν του ενός έτους. Το πρόγραμμα των Τάξεων Υποδοχής εντάσσεται μέσα στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου και βασίζεται σε δυο κύκλους. Οι μαθητές εγγράφονται στις κανονικές τάξεις του σχολείου, ενώ παράλληλα τους παρέχεται γλωσσική υποστήριξη στις Τάξεις Υποδοχής, οι οποίες λειτουργούν ως παράλληλες τάξεις με σκοπό να βοηθήσουν αυτούς τους μαθητές να προσαρμοστούν και να ενταχθούν πλήρως στις κανονικές τάξεις, στις οποίες είναι εγγεγραμμένοι, σε εύλογο χρονικό διάστημα στο σχολικό τους περιβάλλον.

Στις Τάξεις Υποδοχής I εντάσσονται μαθητές με ελάχιστη ή μηδενική γνώση της ελληνικής γλώσσας. Εκεί ακολουθείται εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής, με σκοπό την πλήρη ένταξη των μαθητών στην κανονική τάξη στην οποία είναι εγγεγραμμένοι. Οι μαθητές παρακολουθούν και κάποια μαθήματα στην κανονική τους τάξη, όπως Φυσική Αγωγή, Εικαστική Αγωγή, Μουσική Αγωγή και Ξένη Γλώσσα. Κριτήριο για την παρακολούθηση των μαθημάτων στην κανονική τάξη είναι κατά πόσον οι μαθητές έχουν την ικανότητα να παρακολουθήσουν αυτά τα μαθήματα.

Στις Τάξεις Υποδοχής II εντάσσονται μαθητές με μέτριο επίπεδο ελληνομάθειας, το οποίο πιθανό να τους δημιουργεί μαθησιακές δυσκολίες. Οι μαθητές αυτοί παρακολουθούν τα μαθήματα στις κανονικές τάξεις, αλλά παράλληλα υποστηρίζονται με γλωσσική διδασκαλία και εκτός αυτής. Ο Σύλλογος Διδασκόντων σε συνεργασία με το Σχολικό Σύμβουλο καθορίζουν τις διδακτικές ώρες κατά τις οποίες οι μαθητές θα υποστηρίζονται γλωσσικά εκτός των κανονικών τους τάξεων, στις τάξεις υποδοχής, σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους. Σε κάθε περίπτωση, το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής II, διέπεται από τη λογική του να παρακολουθεί ο μαθητής περισσότερες διδακτικές ώρες στην κανονική του τάξη, ώστε να ενταχθεί πλήρως σε αυτήν το ταχύτερο δυνατόν.

Για τη φοίτηση των μαθητών στις Τάξεις Υποδοχής απαιτούνται διαγνωστικά τεστ² με τα οποία ανιχνεύεται τόσο το επίπεδο ελληνομάθειας του μαθητή, ώστε να ενταχθεί είτε στην Τάξη Υποδοχής Ι είτε στην τάξη Υποδοχής ΙΙ, όσο και η δυνατότητα του μαθητή να παρακολουθεί το πρόγραμμα αυτών των τάξεων. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί επίσης η δήλωση του γονέα ότι δίνει τη συγκατάθεσή του ώστε να παρακολουθήσει το παιδί του την Τάξη Υποδοχής.

Ο μικρότερος αριθμός μαθητών με τον οποίο δημιουργείται Τάξη Υποδοχής είναι 9 και ο μεγαλύτερος 17. Στην περίπτωση που ο αριθμός των μαθητών είναι κάτω από 9, η γλωσσική και μαθησιακή στήριξή τους γίνεται εντός της κανονικής τάξης. Στην περίπτωση δε που ο αριθμός μαθητών είναι πάνω από 17, δημιουργείται επιπλέον Τάξη Υποδοχής. Για οποιοδήποτε ζήτημα προκύψει, σχετικά με τη δημιουργία των Τ.Υ. και τη φοίτηση των μαθητών ενημερώνεται ο Σχολικός Σύμβουλος στον οποίο υπάγεται η σχολική μονάδα.

Το μέγιστο χρονικό όριο παραμονής μαθητή στην Τάξη Υποδοχής Ι είναι ένα έτος, ενώ στην Τάξη Υποδοχής ΙΙ δύο έτη και επεκτείνεται σε τρία έτη μόνο σε εξαιρετικές και μόνο περιπτώσεις. Μαθητές που έχουν μεταβεί από Τ. Υ. στην κανονική τάξη ή έχουν ολοκληρώσει τη διετή ή τριετή φοίτηση στις Τάξεις Υποδοχής, δεν μπορούν να επιστρέψουν σε Τάξεις Υποδοχής. Η περαιτέρω στήριξή τους γλωσσικά και μαθησιακά μπορεί να γίνει στα Φροντιστηριακά Τμήματα της σχολικής μονάδας.

Στις Τ.Υ. διδάσκονται τα μαθήματα του επίσημου Αναλυτικού Προγράμματος προσαρμοσμένου στις διδακτικές ανάγκες και δυνατότητες των συγκεκριμένων μαθητών. Η κατανομή των διδακτικών ωρών, των μαθημάτων καθορίζεται από το Σύλλογο διδασκόντων και το Σχολικό Σύμβουλο. Σε περίπτωση που σε γειτονικά

² Του ΥΠΕΠΘ τεστ www.yppepht.gr-Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση- Διεύθυνση Α'θμιας- Νέα-(με πρότυπο το αναρτημένο στην ιστοσελίδα Ανακοινώσεις).

σχολεία υπάρχουν μαθητές που έχουν την ανάγκη να φοιτήσουν σε Τ.Υ., μπορούν να μετεγγραφούν με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων τους και των διευθυντών των σχολείων, με απόφαση του προϊσταμένου Διεύθυνσης ή Γραφείου Εκπαίδευσης, σε ένα σχολείο στο οποίο τηρούνται οι προϋποθέσεις, ώστε να είναι δυνατή η ίδρυση Τ.Υ.

7.Η Τάξη Υποδοχής του 95^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αθηνών

Η έρευνα που θα αναπτυχθεί στη συνέχεια της εργασίας, αφορά το 95^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, το οποίο βρίσκεται στο Νέο Κόσμο. Θα προσπαθηθεί μια διεξοδική ανάλυση της ίδιας της τάξης καθώς και των προβλημάτων αλλά και των επιτυχιών αυτής.

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς, μετά από προσεκτική διερευνητική διαδικασία και αφού καταβλήθηκε από κοινού προσπάθεια με τους δασκάλους των τάξεων του σχολείου, εντοπίστηκαν 13 συνολικά παλιννοστούντες και αλλοδαποί μαθητές, οι οποίοι εκτιμήθηκε ότι είχαν απόλυτη ανάγκη για επιπλέον βοήθεια και ήταν απαραίτητο να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής.

Προς διευκόλυνση της διδακτικής πρακτικής και οργάνωσης έγινε η κατανομή και η ένταξή τους σε τέσσερις (4) τάξεις- ομάδες (επίπεδα, βαθμίδες) ανάλογα με τις μαθησιακές δυσκολίες, την ηλικία και τη γνώση της ελληνικής γλώσσας ως εξής :

ΟΜΑΔΑ Α: Αρχάριοι μαθητές των μικρών τάξεων (Β', Γ' τάξης) οι οποίοι ήρθαν πρόσφατα στην Ελλάδα και δεν γνώριζαν καθόλου την ελληνική γλώσσα. Σ' αυτή την ομάδα φοίτησαν 5 μαθητές.

ΟΜΑΔΑ Β: Αρχάριοι μαθητές των μεγάλων τάξεων (Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης) οι οποίοι ήρθαν πρόσφατα στην Ελλάδα και δεν γνώριζαν την ελληνική γλώσσα. Σ' αυτή την ομάδα φοίτησαν 3 μαθητές.

ΟΜΑΔΑ Γ: Προχωρημένοι μαθητές των μικρών τάξεων (Β', Γ' τάξης) οι οποίοι γνώριζαν την ελληνική γλώσσα, αλλά παρουσίαζαν σημαντικές αδυναμίες για την ένταξή τους στην κανονική τους τάξη. Σ' αυτή την ομάδα φοίτησαν 3 μαθητές.

ΟΜΑΔΑ Δ: Προχωρημένοι μαθητές των μεγάλων τάξεων (Δ' τάξης) οι οποίοι γνώριζαν την ελληνική γλώσσα, αλλά αντιμετώπιζαν σημαντικές δυσκολίες ιδίως στο μάθημα της γλώσσας στην κανονική τους τάξη. Σ' αυτή την ομάδα φοίτησαν 2 μαθητές.

Η κατάταξη στις παραπάνω ομάδες δεν έγινε με μεγάλη αυστηρότητα, αλλά με αρκετή ελαστικότητα, ώστε να βοηθηθούν όσο γινόταν περισσότερο οι μαθητές.

8.Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα

Κατά τη σύνταξη του ωρολογίου προγράμματος και επειδή η Τάξη Υποδοχής λειτουργεί παράλληλα με το κανονικό πρόγραμμα του σχολείου καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε η υλοποίησή του να μην αποβαίνει σε βάρος των μαθητών. Συγκεκριμένα επιδιώχτηκε να μην απουσιάζουν οι μαθητές από την κανονική τους τάξη κατά τη διδασκαλία του μαθήματος των μαθηματικών, από τα κύρια μαθήματα ενώ από τα υπόλοιπα μαθήματα των μαθημάτων: της Αγγλικής γλώσσας, της Φυσικής Αγωγής, της Μουσικής και των καλλιτεχνικών. Με απώτερο σκοπό τη συμμετοχή των μαθητών στα μαθήματα αυτά, στα οποία συμμετέχουν περισσότερο αυθόρμητα, εισέρχονται ευκολότερα στην ομάδα και επικοινωνούν καλύτερα με τους συμμαθητές τους. Εξάλλου οι γυμναστικές, οι αθλητικές, οι μουσικές, οι θεατρικές

και άλλες κινητικές δραστηριότητες έχουν σκοπό να αναπτύξουν αρμονικά τις σωματικές, ψυχικές και πνευματικές δυνάμεις των μαθητών και να τους καταστήσουν ικανούς να ενταχθούν αρμονικά στο κοινωνικό σύνολο ως χρήσιμα μέλη.

9.Η Λειτουργία

Από την αρχή του σχολικού έτους καταβλήθηκε προσπάθεια για τον αρτιότερο σχεδιασμό και προγραμματισμό του διδακτικού έργου. Η Τάξη Υποδοχής λειτούργησε 24 ώρες την εβδομάδα ως παράλληλη τάξη με τις κανονικές τάξεις. Όταν μια ομάδα παρακολουθούσε τα μαθήματα της Τάξης Υποδοχής οι άλλες παρέμεναν στην κανονική τους τάξη.

Οι μαθητές της Ομάδας Α παρακολούθησαν 7 ώρες την εβδομάδα.

Οι μαθητές της Ομάδας Β παρακολούθησαν 6 ώρες την εβδομάδα.

Οι μαθητές της Ομάδας Γ παρακολούθησαν 6 ώρες την εβδομάδα.

Οι μαθητές της Ομάδας Δ παρακολούθησαν 5 ώρες την εβδομάδα.

Από την πρώτη ημέρα λειτουργίας έγινε με μεγάλη προσοχή, αβίαστα και με φυσιολογικό τρόπο η πρώτη γνωριμία και προσπάθεια εξοικείωσης και προσαρμογής των μαθητών στο νέο περιβάλλον.

Ένα διάστημα δέκα ημερών καλύφθηκε από το προφορικό- προκαταρκτικό στάδιο με σκοπό να βοηθήσει στην ομαλή προσαρμογή των μαθητών στο καινούριο σχολικό περιβάλλον, στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ δασκάλου και μαθητή, στην ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος και συνεργασίας, στην αυθόρμητη συμμετοχή των μαθητών και στην πρώτη επαφή και εξοικείωσή τους με την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό.

Στο προφορικό-προκαταρκτικό στάδιο πραγματοποιήθηκαν ποικίλες δραστηριότητες είτε μέσα στην τάξη, είτε στον προαύλιο χώρο του σχολείου:

- α) ξενάγηση στους χώρους του σχολικού συγκροτήματος,
- β) επίσκεψη στις άλλες τάξεις,
- γ) συνάντηση με μεγαλύτερους κυρίως αλλοδαπούς μαθητές που φοιτούσαν στο σχολείο,
- δ) αυθόρμητη συμμετοχή των παιδιών σε απλά, και ομαδικά παιχνίδια, ακρόαση φυσικών και μουσικών ακουσμάτων, ζωγραφική, κατασκευές, γλωσσικά παιχνίδια, παρατήρηση αντικειμένων και προβολή διαφανειών από διάφορους χώρους.

Στόχος ήταν να αποκτήσουν οι μαθητές όσο το δυνατόν γρηγορότερα την αίσθηση ότι βρίσκονται σε ένα φιλικό περιβάλλον, όπου επικρατεί μια σχέση πραγματικής αγάπης, ειλικρίνειας, κατανόησης και πάνω από όλα ισοτιμίας.

Η αμηχανία, η ανασφάλεια, η νευρικότητα αλλά και η επιθετικότητα που έδειχναν τις πρώτες μέρες και οι φοβίες τους όσο αφορά το άγνωστο περιβάλλον γρήγορα ξεπεράστηκαν. Καταλυτική σημασία είχε η ψυχολογική υποστήριξη και κάθε λογής συμπαράσταση εκ μέρους του σχολείου. Η ενθάρρυνση, η επιβράβευση κάθε προσπάθειας, η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και ειλικρινούς συνεργασίας, η εντόπιση και καλλιέργεια δεξιοτήτων και ό,τι άλλο μπορούσε να τονώσει το ηθικό αυτών των παιδιών προσφερόταν με περισσή διάθεση.

Από νωρίς φάνηκε πως οι μαθητές πείστηκαν για το σκοπό που καλούνται να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής, απέκτησαν αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, έδειξαν εμπιστοσύνη απέναντι στο σχολείο και απέβαλαν τις αρχικές φοβίες και αναστολές. Σε σύντομο χρονικό διάστημα οι μαθητές προσέρχονταν με ιδιαίτερη χαρά και προθυμία να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής, στο οποίο συμμετείχαν πλέον ενεργά.

Στην τάξη όλοι οι μαθητές χωρίς εξαίρεση συμμετείχαν σε πολλές δραστηριότητες. Πέραν των εργασιών και δραστηριοτήτων που είχαν άμεση σχέση με την ύλη των βιβλίων, συμμετείχαν στις γιορτές και εκδηλώσεις του σχολείου με προθυμία και μεγάλο ενθουσιασμό.

Εντυπωσιακή ήταν η παρουσία των παιδιών ακόμα και στις εθνικές γιορτές, στις οποίες συμμετείχαν ενεργά καμαρώνοντας για τις στολές που φορούσαν και αυτοί όπως οι άλλοι συμμαθητές τους. Επίσης στις εκδηλώσεις με τη λήξη του διδακτικού έτους, η παρουσία τους ήταν και πάλι ιδιαίτερα αισθητή, αφού άλλοι από αυτούς έλαβαν μέρος σε σκετς, άλλοι στην απαγγελία ποιημάτων, άλλοι στη χορωδία του σχολείου και άλλοι στους χορούς. Ακόμα και οι αρχάριοι αντεπεξήλθαν με επιτυχία.

10.Τα μαθήματα

Στην Τάξη Υποδοχής διδάχτηκε το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και το μάθημα των Μαθηματικών. Αναλυτικά η διάθεση των ωρών διδασκαλίας την εβδομάδα κατά μάθημα και κατά ομάδα ήταν η εξής:

	Νεοελληνική Γλώσσα	Μαθηματικά
ΟΜΑΔΑ Α	5 ώρες	2 ώρες
ΟΜΑΔΑ Β	4 ώρες	2 ώρες
ΟΜΑΔΑ Γ	4 ώρες	2 ώρες
ΟΜΑΔΑ Δ	3 ώρες	2 ώρες

Η διάθεση των ωρών ανά μάθημα, δεν υπήρξε απόλυτα συνεπής ως προς το παραπάνω πρόγραμμα. Το πρώτο τρίμηνο διατέθηκαν περισσότερες ώρες στο γλωσσικό μάθημα, προσπαθώντας να αποκτήσουν οι μαθητές ένα ικανοποιητικό λεξιλόγιο, ώστε να επιτευχθεί καλύτερη επικοινωνία μαζί τους.

Α) Η Νεοελληνική Γλώσσα.

Η εκμάθηση του γραπτού λόγου είναι ένα θέμα στενά συνδεδεμένο με τη σχολική εξέλιξη και πορεία του παιδιού, εφόσον ο γραπτός λόγος αποτελεί το κυριότερο μέσο με το οποίο οι μαθητές δείχνουν τις γνώσεις τους σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Graves 1994). Σήμερα, τα πολλά και σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ένας μεγάλος αριθμός μαθητών στην παραγωγή και χρήση του γραπτού λόγου (Neil 1982) αποτελούν έναν από τους βασικότερους λόγους σχολικής αποτυχίας (Κολιάδης 1996).

Με το γραπτό λόγο το παιδί έρχεται σε επαφή με τα πολιτιστικά αγαθά που προσφέρει η κοινωνία, διασκεδάσει, προβληματίζεται, μαθαίνει, εκφράζεται, υπερβαίνει τα χρονικά και χωρικά του όρια και επικοινωνεί με τους άλλους (Μπαμπινιώτης 1985). Χρησιμοποιείται δηλαδή ως μια δεξιότητα και ένα μέσο αυτοέκφρασης. Επιπλέον στην εποχή μας, την εποχή της πληροφορικής, ο γραπτός λόγος αποτελεί το κυριότερο μέσο αποθήκευσης, διακίνησης και πρόσληψης των πληροφοριών (Ράπτης και Ράπτη 1997). Για τους λόγους αυτούς η εκμάθησή του είναι όχι μόνο ένας από τους βασικότερους στόχους κάθε εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και μέσο ή προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Πόρποδας 1988).

Η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι συνάρτηση πολλών και ποικίλων παραγόντων. Τόσο το πολιτισμικό και μορφωτικό κεφάλαιο που φέρνουν μαζί τους οι μαθητές από την οικογένειά τους και το σχολείο της χώρας προέλευσής τους, όσο και το μορφωτικό κεφάλαιο που αποκτούν στο ελληνικό σχολείο, αλλά και τον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο, αποτελούν τη βάση για την επιτυχή εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος το κάθε βήμα απέβλεπε στο να μάθουν οι μαθητές όχι μόνο να μιλούν, να διαβάζουν και να γράφουν με ευχέρεια στην ελληνική γλώσσα αλλά και να την κατανοούν. Για να διασφαλιστεί η κατανόηση των όσων ακούει, διαβάζει και γράφει ο μαθητής, δόθηκε μεγάλη έμφαση στον προφορικό λόγο, ο οποίος προηγήθηκε τόσο της ανάγνωσης όσο και της γραφής. Οι όποιες παρεμβάσεις γίνονταν με ιδιαίτερη προσοχή για να μη διαταραχθεί ο αυθορμητισμός των παιδιών.

Επιδίωξη ήταν να καταφέρουν οι μαθητές με αβίαστο και φυσιολογικό τρόπο να προφέρουν σωστά τους φθόγγους και τις καταλήξεις των λέξεων, να κάνουν σωστή χρήση των άρθρων, του αριθμού και της πτώσης των ονομάτων, των προσώπων και των χρόνων των ρημάτων καθώς και να τονίζουν σωστά τόσο στον προφορικό όσο και στο γραπτό λόγο.

Για να δίνεται κάθε φορά η σωστή ερμηνεία στις άγνωστες λέξεις και φράσεις, χρησιμοποιήθηκαν διάφοροι τρόποι όπως επίδειξη αντικειμένων και εικόνων, περιγραφές με απλές ορολογίες, με συνώνυμα ή αντίθετα. Άλλες φορές οι λέξεις ερμηνεύονταν μέσα από τα συμφραζόμενα, άλλες φορές μέσα από τη χρήση τους στις φράσεις, αλλά και με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο τρόπο ήταν δυνατό.

Έτσι, οι μεν αρχάριοι μαθητές φάνηκε ότι από νωρίς απέκτησαν την αίσθηση πως μπορούν να επικοινωνούν στην ελληνική γλώσσα, οι δε προχωρημένοι ότι διέθεταν σχετική ευχέρεια λόγου.

Η ύλη και οι εργασίες των διδακτικών βιβλίων αξιοποιήθηκαν όσο το δυνατό καλύτερα και με τη χρήση κατάλληλου υποστηρικτικού υλικού επιδιώχθηκε το καλύτερο αποτέλεσμα.

Με την πάροδο του χρόνου η πρόοδος των μαθητών ήταν εμφανής. Στο τέλος του διδακτικού έτους διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές μπορούσαν να μιλούν, να διαβάζουν

και να γράφουν με σχετική ευχέρεια. Πολλοί από αυτούς ιδίως των προχωρημένων τμημάτων έδειξαν ότι κατανοούν σε μεγάλο βαθμό την ελληνική γλώσσα και αξιοποιούν όχι μόνο προφορικά αλλά και γραπτά όσα έχουν μάθει, αφού μπορούσαν να γράφουν εκτενή και σωστά σε περιεχόμενο και έκφραση «Σκέφτομαι και γράφω».

B) Τα Μαθηματικά

Στο μάθημα των μαθηματικών οι μαθητές δεν αντιμετώπισαν ιδιαίτερα προβλήματα. Η προσωρινή αδυναμία, που διαπιστώθηκε στην αρχή του διδακτικού έτους και αφορούσε κυρίως τις διάφορες ορολογίες και έννοιες γρήγορα ξεπεράστηκε.

Οι μαθητές μετά την απόκτηση του βασικού κώδικα επικοινωνίας, υποβοηθούμενοι και από το μάθημα της γλώσσας, προσέρχονταν στο μάθημα των μαθηματικών με μεγάλη προθυμία. Επί πλέον εμφανής ήταν η αίσθηση που είχαν για την ομαλή προσαρμογή τους στα ελληνικά δεδομένα και την αξιοποίηση, στο μάθημα των μαθηματικών, των όσων διδάχτηκαν στα σχολεία της χώρας τους.

11. Το διδακτικό υλικό

Από την έναρξη του σχολικού έτους και μέχρι να εφοδιαστούν οι μαθητές με τα βιβλία που χορηγεί ο Ο.Α.Ε.Δ., αντλήθηκε ύλη κυρίως από τα βιβλία των μαθητών των μικρών τάξεων του σχολείου. Επίσης, ύλη αντλήθηκε και δόθηκε στους μαθητές σε φωτοτυπίες, στο μέτρο που μπορεί να αποδειχτεί χρήσιμος αυτός ο τρόπος, από μια σειρά βιβλίων για το μαθητή που προϋπήρχαν στο σχολείο.

Από τα βιβλία των μικρών τάξεων χρησιμοποιήθηκαν ιδιαίτερα:

1. Το βιβλίο «Η Γλώσσα μου» της Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξης Δημοτικού το οποίο αποδείχτηκε ιδιαίτερα χρήσιμο για τη διδασκαλία της γλώσσας στους αρχάριους μαθητές, τόσο των μικρών όσο και των μεγάλων τάξεων του σχολείου.
2. Το βιβλίο «Εμείς και ο κόσμος» της Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξης.

3. Το Ανθολόγιο α' μέρος.

Όταν όλοι οι μαθητές προμηθεύτηκαν με τα βιβλία της Γλώσσας του Ο.Α.Ε.Δ., σύμφωνα με το γνωστικό τους επίπεδο, οι ομάδες λειτούργησαν αποτελεσματικότερα, γιατί υπήρχε πλέον ο σταθερός άξονας του βιβλίου και συγχρόνως η δυνατότητα συνδυασμού των όσων παρείχαν τα βιβλία με πλείστες άλλες δραστηριότητες.

Για την επίτευξη των στόχων της Τάξης Υποδοχής και της καλής σχολικής εργασίας, χρησιμοποιήθηκαν τα παρακάτω βιβλία του Ο.Α.Ε.Δ. :

1. «Μαθαίνω Ελληνικά 2» Τεύχος Α'.
2. «Η Ελληνική Γλώσσα Γεια σας παιδιά» Τμήμα Β'.
3. «Γεια σας παιδιά» τμήμα Β', Τετράδιο ασκήσεων.
4. «Μαθαίνω Ελληνικά 2» Τεύχος Β'.
5. «Ανοίγω το παράθυρο 1» Τεύχος Α'.
6. «Ανοίγω το παράθυρο 1» Τεύχος Α', Τετράδιο εργασιών.
7. «Ανοίγω το παράθυρο 1» Τεύχος Β'.
8. «Ανοίγω το παράθυρο 1» Τεύχος Β', Τετράδιο εργασιών.
9. «Ανοίγω το παράθυρο 2» Τεύχος Α'.
10. «Ανοίγω το παράθυρο 2» Τεύχος Α', Τετράδιο εργασιών.
11. «Ανοίγω το παράθυρο 2» Τεύχος Β'.
12. «Ανοίγω το παράθυρο 2» Τεύχος Β', Τετράδιο εργασιών.
13. «Η Ελληνική Γλώσσα».
14. «Ελληνικός Πολιτισμός 1».
15. «Ελληνικός Πολιτισμός 2».

Ειδικότερα τα παρακάτω εγχειρίδια που προορίζονται για μαθητές που παρακολουθούν στην Τ.Υ. ή στα Φ.Τ. χρησιμοποιούνται επίσης για την ενισχυτική ή και την εξατομικευμένη διδασκαλία, όταν στο σχολείο δεν λειτουργεί Τ.Υ. ή Φ.Τ.

ΠΙΝΑΚΑΣ II

Σχολικά εγχειρίδια

Ομάδες μαθητών που προορίζονταν

1. Η γλώσσα μου Ελληνική	Βιβλίο Δασκάλου (εκδ. Π.Ι.) Για αρχάριους μικρών τάξεων (Β', Γ', Δ', ή Β' & Γ'). Το εγχειρίδιο ασκεί τους μαθητές στην κατανόηση απλών προτάσεων με απλές γραμματικές ασκήσεις.	Συντακτικές δομές για τα ελληνόπουλα της Αμερικής
2. Γεια σας παιδιά τμ. Β' (2ο τεύχος)- Τετράδιο Εργασιών- Βιβλίο Δασκάλου (εκδ. Π. Ιωαννίνων)	Για αρχάριους μικρών τάξεων (Β', Γ', Δ', ή Β' & Γ'). Το εγχειρίδιο χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία δραστηριοτήτων, διαφοροποιημένο βαθμό δυσκολίας, ομαδοποίηση γραμματικών φαινομένων.	Συντακτικές δομές για τα ελληνόπουλα της Γερμανίας
3. Ελληνική Γλώσσα τ.μ. α 1- Βιβλίο Δασκάλου (εκδ. Π. Αθηνών)	Για αρχάριους μεγάλων τάξεων (Ε' & ΣΤ' ή Δ', Ε', & ΣΤ'). Αλφαβητάριο με απλό λεξιλόγιο και	Συντακτικές δομές για τα ελληνόπουλα της Αμερικής

	απλές γραμματικο- συντακτικές δομές. Άσκηση στον καθημερινό λόγο	
4. Ελληνική Γλώσσα τμ. Γ'- Τετράδιο Εργασιών (εκδ. Π.Ιωαννίνων)	Για προχωρημένους μικρών τάξεων (Β', Γ', Δ'). Ποικίλες ασκήσεις που βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση γραμματικής και συντακτικών δομών.	Συντακτικές δομές για τα ελληνόπουλα της Αμερικής
5. Από την Ελλάδα τ.μ. Δ'- Τετράδιο Εργασιών- Βιβλίο Δασκάλου) (εκδ. Π. Ιωαννίνων)	Για προχωρημένους μεγάλων τάξεων (Ε' & ΣΤ'). Ασχολούνται με θέματα όπως ισότητα, ειρήνη, φυλετικές διακρίσεις, ανεργία...και με σύνθετες μορφές επικοινωνίας στον προφορικό και στο γραπτό λόγο.	

Η οδηγία με αρ. πρωτ. Φ2/354/Γ1/731,27-11-95, επεσήμανε τη διαφορετική εικόνα που παρουσιάζουν οι παλινοστούντες και αλλοδαποί μαθητές στην Ελλάδα. Ένα μέρος αυτών γνωρίζει λίγα ελληνικά και ένα μέρος δεν γνωρίζει καθόλου.

Ο εκπαιδευτικός κλήθηκε να αξιοποιήσει τα παραπάνω εγχειρίδια τα οποία προορίζονταν για τα ελληνόπουλα του εξωτερικού, ν' αντικαταστήσει ή να

παραλείπει στοιχεία του γερμανικού και αμερικάνικου περιβάλλοντος που περιέχουν και να ετοιμάσει ένα «ανάλογο προς το θέμα και το περιεχόμενο μάθημα, παρουσιάζοντας την ελληνική πραγματικότητα» ΥΠΕΠΘ, αρ. πρωτ. Φ1/29/Γ1/663,23-8-2000.

Επίσης για την επίτευξη των στόχων της Τάξης Υποδοχής και της καλής σχολικής εργασίας, χρησιμοποιήθηκαν και τα παρακάτω εγκεκριμένα λογισμικά³ από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι):

1. «Ο Ξεφτέρης και η Γραμματική» (Γλώσσα Α΄ και Β΄ τάξης): Λογισμικό κλειστού τύπου, εξάσκησης και πρακτικής.
2. «Ο Ξεφτέρης στη χώρα των Γραμμάτων» (Γλώσσα Α΄ τάξης): Λογισμικό κλειστού τύπου, εξάσκησης και πρακτικής.
3. «Ο Ξεφτέρης και ο θησαυρός του Κοκκινομούτη» (Γλώσσα Α΄ τάξης): Λογισμικό κλειστού τύπου, εξάσκησης και πρακτικής.
4. «Η Σπίθα, ο Κεραυνός και ο ύποπτος της οδού Ανέμου» (Γλώσσα Γ΄ και Δ΄ τάξης): Λογισμικό ανοικτού τύπου, καθοδηγούμενης ανακάλυψης και διερεύνησης.
5. «Η Σπίθα, ο Κεραυνός και η αποκάλυψη της αλήθειας» (Γλώσσα Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης): Λογισμικό ανοικτού τύπου, καθοδηγούμενης ανακάλυψης και διερεύνησης.
6. «Το μαγικό τρένο» (Μαθηματικά Α΄- Γ΄ Τάξης): Λογισμικό κλειστού τύπου, εξάσκησης και πρακτικής.

³ Ο εκπαιδευτικός είχε πιστοποιηθεί στο Β΄ επίπεδο Πληροφορικής, οπότε ήταν γνώστης όλων των εγκεκριμένων λογισμικών από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι).

7. «Η σκανδαλιέρα μαϊμού» (Μαθηματικά Α' - Γ' Τάξης): Λογισμικό κλειστού τύπου, εξάσκησης και πρακτικής.
8. «Το μυστικό του ήλιου» (Μαθηματικά Α' - Γ' Τάξης): Λογισμικό κλειστού τύπου, εξάσκησης και πρακτικής.
9. «Ο καπετάν Μπουρμπουλήθρας» (Μαθηματικά Α' - Β' τάξης): Λογισμικό κλειστού τύπου, εξάσκησης και πρακτικής.
10. «Μαθηματικά Α' και Β' Δημοτικού»: Λογισμικό κλειστού τύπου, εξάσκησης και πρακτικής.
11. «Η Σπίθα και ο κεραυνός στον πλανήτη Ανδρομέδα- Μέρος Α» (Μαθηματικά Γ' τάξης): Λογισμικό ανοικτού τύπου, καθοδηγούμενης ανακάλυψης και διερεύνησης.
12. Μαθηματικά Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης: Λογισμικό ανοικτού τύπου, καθοδηγούμενης ανακάλυψης και διερεύνησης.
13. Εικαστικά Δημοτικού (τάξεις : Α' - ΣΤ')
14. Μουσικός κόσμος (τάξεις : Γ' - ΣΤ')
15. Natural Art (Ζωγραφική - Ανάπτυξη δημιουργικότητας, Επικοινωνία και Έκφραση): Ανοικτού τύπου.
16. Inspiration (εννοιολογική χαρτογράφηση).
17. Tux paint (δημιουργία – έκφραση).
18. Hot potatoes (ηλεκτρονική αξιολόγηση).
19. Jigsaw Puzzle Creator (οδηγός κατασκευής παζλ).
20. Ιδεοκατασκευές (Καλλιέργεια δεξιοτήτων συγγραφής γραπτών-επικοινωνιακών κειμένων). Ανοικτού τύπου.
21. Χελωνόκοσμος (Αβάκιο) (Μαθηματικά: Γλώσσα Logo).

22. Google Earth (ελεύθερο λογισμικό οπτικοποίησης και διερεύνησης της γης).

23. Η Wikipedia (ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια).

Εκτός του παραπάνω διδακτικού υλικού, ευκαιριακά χρησιμοποιήθηκε και οτιδήποτε μπορούσε να φανεί χρήσιμο στη μαθησιακή διαδικασία όπως:

- 1.Χειρόγραφες ασκήσεις.
- 2.Εικόνες και σλάιτς.
- 3.Κασσέτες και CD τραγουδιών.
- 4.Αλβανοελληνικό και ελληνοαλβανικό λεξικό.
- 5.Αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών.

Για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του διδακτικού έργου, οργανώθηκε η βιβλιοθήκη της τάξης, η οποία εξοπλίστηκε με μια σειρά βιβλίων της γλώσσας και των μαθηματικών όλων των τάξεων του σχολείου καθώς και των βιβλίων «Εμείς και ο κόσμος».

Στη διάθεση των μαθητών ήταν επίσης τα εικονογραφημένα κυρίως βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης αλλά και βιβλία με παραμύθια, μύθους καθώς και βιβλία παιδικής λογοτεχνίας. Στην αίθουσα της Τάξης Υποδοχής υπήρχε ηλεκτρονικός υπολογιστής με σύνδεση στο Διαδίκτυο και εγκατεστημένα τα εγκεκριμένα λογισμικά. Επίσης υπήρχε μόνιμα ο χάρτης της Ελλάδας, της Ευρώπης και ευκαιριακά ο Παγκόσμιος καθώς και η υδρόγειος σφαίρα. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν κασέτες και CD με τραγούδια και παραμύθια και σε κάθε περίπτωση το υπάρχον οπτικοακουστικό κυρίως υλικό του σχολείου.

12.Η μορφή διδασκαλίας

Σε γενικές γραμμές εφαρμόστηκαν πολλές μορφές διδασκαλίας προσαρμοσμένες κάθε φορά στο επίπεδο, τα ενδιαφέροντα και τη δεκτικότητα των μαθητών.

Στους αρχάριους χρησιμοποιήθηκε αρχικά η μιμητική – υποδειγματική μορφή σε συνδυασμό με την παιγνιώδη μορφή. Δείχνοντας πράγματα, εικόνες ή κάνοντας παντομίμα, προφερόταν καθαρά και σωστά η κάθε λέξη επιζητώντας την επανάληψή της. Η ορθή προφορά και ο σχηματισμός προτάσεων με τις λέξεις αυτές διεύρυνε γρήγορα το λεξιλόγιο των μαθητών. Σιγά-σιγά, αφού οι μαθητές απέκτησαν ένα λεξιλόγιο, η μορφή αυτή εξελίχθηκε σε διαλογική.

Για να αποκτήσουν οι μαθητές σωστή εικόνα γραφής και να αντιληφθούν την ορθή θέση των γραμμάτων, αξιοποιήθηκε το σταθερό τετραχάρακο πλαίσιο, το οποίο ήταν μόνιμα χαραγμένο στον πίνακα της αίθουσας διδασκαλίας και υποδείχτηκε πάνω σ' αυτό πώς γράφονται τα μικρά και τα κεφαλαία γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να αποκτήσουν γρήγορα όλοι οι μαθητές την ικανότητα να γράφουν όχι μόνο στον πίνακα, αλλά και στα τετράδιά τους καθαρά και ευανάγνωστα.

Χρήσιμη αποδείχτηκε η αλληλοδιδασκτική μορφή διδασκαλίας, στην οποία ζευγάρια μαθητών με βοηθούς συμμαθητές τους, που γνώριζαν ένα μεγαλύτερο λεξιλόγιο από αυτούς στην ελληνική γλώσσα, χρησιμοποιήθηκαν σαν διερμηνείς, αξιοποιώντας έτσι τη μια γλώσσα για χάρη της άλλης. Διευκόλυναν την επικοινωνία μεταξύ τους και εξασφάλιζαν την καλύτερη επαφή με το γνωστικό αντικείμενο. Επίσης κάποιοι μαθητές, που τελείωναν πιο γρήγορα τις εργασίες τους, βοηθούσαν τους πιο αργούς, όταν δυσκολεύονταν, αναπτύσσοντας έτσι και το πνεύμα της συνεργασίας.

Άλλη μορφή διδασκαλίας που εφαρμόστηκε ήταν η διαλογική, με την οποία αρχικά οι μαθητές ενθαρρύνθηκαν να ρωτούν - να απαντούν και στη συνέχεια μέσα από διάλογο να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους.

Η διδασκαλία βασίστηκε στις παρακάτω αρχές:

α) Στην αρχή της «παιδαγωγικής ελευθερίας του διδάσκοντα», στην οποία ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι όχι μόνο επαρκώς ενημερωμένος, αλλά και να παίρνει πρωτοβουλίες στο νέο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών. Με άλλα λόγια, ο διδάσκων οφείλει να διευρύνει το ρόλο του, διατηρώντας τον έλεγχο και στο νέο μαθησιακό περιβάλλον των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας.

β) Στην αρχή της «ενεργητικής μάθησης». Οι μαθητές παρακινήθηκαν και συμμετείχαν ενεργητικά στις διάφορες φάσεις της διδασκαλίας. Τόσο η εργασία των μαθητών στο πληροφορικό περιβάλλον (πρόγραμμα στον υπολογιστή, αξιοποίηση των δυνατοτήτων που μας παρέχει το Internet) όσο και η φύση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων επέβαλλαν την αλλαγή του ρόλου των μαθητών (εργασία με ομάδες, ενεργητική συμμετοχή στις δραστηριότητες της τάξης).

Με την εφαρμογή της ομαδικής μορφής διδασκαλίας εκτός των άλλων καλλιεργήθηκε και το πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των μαθητών.

γ) Στην αρχή της «πολλαπλότητας των διδακτικών προσεγγίσεων», επειδή καμιά προσέγγιση δεν μπορεί να είναι το ίδιο αποτελεσματική για όλες τις καταστάσεις. Το πείραμα, η επίλυση προβλημάτων στο περιβάλλον «χαρτί – μολύβι», η παρουσίαση ενός μαθήματος στον κιμωλιο-πίνακα, οι συνθετικές εργασίες, η ένταξη της ιστορίας των επιστημών στη διδακτική πράξη, οι ερωτήσεις που εκμαιεύουν τις λανθασμένες αναπαραστάσεις των μαθητών, το video, η προβολή διαφανειών και οι άλλες δοκιμασμένες διδακτικές πρακτικές δεν έπαψαν να είναι στην ημερήσια διάταξη της διδασκαλίας.

Σε κάθε περίπτωση η εξατομικευμένη μορφή διδασκαλίας έπαιξε πρωτεύοντα ρόλο. Εξάλλου το ολιγάριθμο των μαθητών της κάθε ομάδας ενδείκνυε τη χρήση αυτής της μορφής διδασκαλίας.

Πολλές φορές η μια μορφή διδασκαλίας παραχωρούσε τη θέση της στην άλλη, κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, λειτουργώντας συμπληρωματικά, παρωθητικά και ενισχυτικά.

13. Οι μέθοδοι διδασκαλίας

Η Τάξη Υποδοχής είναι μια τάξη με πολλές ιδιαιτερότητες. Κάθε ομάδα κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας χρειάζεται ιδιαίτερη αντιμετώπιση, γιατί οι μαθητές που την αποτελούν προέρχονται από διαφορετικές συνήθως χώρες. Είναι διαφορετικής ηλικίας και ο καθένας φέρνει μαζί του τις δικές του πολιτισμικές και μαθησιακές προϋποθέσεις.

Για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων, το εκπαιδευτικό υλικό και η διδακτική μεθοδολογία στηρίχθηκε σε 4 αρχές:

- α) της διαθεματικότητας/ διεπιστημονικότητας,
- β) του «μαθαίνω πώς να μαθαίνω»,
- γ) της ενεργού μάθησης και
- δ) της βιωματικής και εμπειρικής διερεύνησης της κοινωνικής-πολιτικής πραγματικότητας.

Είχαν ληφθεί υπόψη στο σχεδιασμό της διδασκαλίας τα πορίσματα της εννοιολογικής προσέγγισης, ο ρόλος της ενεργητικής-ανακαλυπτικής μάθησης στη γνωστική ανάπτυξη και ο εποικοδομητισμός.

Εφαρμόστηκαν κατά περίπτωση όλες σχεδόν οι μέθοδοι διδασκαλίας, αφού κάθε φορά λαμβάνονταν υπόψη τόσο το περιεχόμενο της ενότητας όσο και οι ατομικές διαφορές των μαθητών. Για το μάθημα της γλώσσας χρησιμοποιήθηκαν περισσότερο η επικοινωνιακή, η ολική, η αναλυτικοσυνθετική, η επαγωγική, η παραγωγική και η μεικτή μέθοδος. Ενώ για τα μαθηματικά η επαγωγική, η αναλογική και η παραγωγική.

Προτεραιότητα δόθηκε στην αρχή στην ανάπτυξη και καλλιέργεια του προφορικού λόγου, αρχικά στην κατανόηση και σταδιακά στην παραγωγή του, αφού είναι γνωστό ότι όσο περισσότερο καλλιεργείται ο προφορικός λόγος, τόσο ευκολότερα καταχτιόνται οι ικανότητες της ανάγνωσης και της γραφής.

Χρησιμοποιώντας την επικοινωνιακή μέθοδο έγινε προσπάθεια να αποκτηθεί μια επικοινωνιακή επάρκεια με τους μαθητές. Μέσα από τη γλώσσα της καθημερινότητας (ενδιάθετο προφορικό λόγο) έγινε προσπάθεια ώστε:

- α) ο μαθητής να ακούει και να καταλαβαίνει,
- β) ο μαθητής να μιλάει και να γίνεται κατανοητός. Στόχος ήταν ο μαθητής φυσικά και αβίαστα να παράγει λόγο.

Για τη διδασκαλία της γλώσσας το πρώτο διάστημα χρησιμοποιήθηκε η ολική μέθοδος. Τα παιδιά καλούνταν να διαβάσουν ολικά λέξεις και φράσεις με τη βοήθεια εικόνων και αργότερα με τη βοήθεια και των αρχικών γραμμάτων και συλλαβών, που σχηματίζονταν από γνωστά γράμματα. Σιγά-σιγά η ολική προσέγγιση αντικαταστάθηκε από την αναλυτικοσυνθετική μέθοδο. Στόχος ήταν:

- α) ο μαθητής να διαβάζει και να καταλαβαίνει,
- β) ο μαθητής να γράφει και να γίνεται κατανοητός.

Με τη σκέψη, ότι το παιδί που μαθαίνει ελληνικά ικανοποιεί όχι μόνο ενδιαφέροντα αλλά και ανάγκες και χρηστικές καταφυγές στον αγώνα για εδραίωση και επιβίωση, επιχειρήθηκε μέσα από μια μαθητοκεντρική διάσταση να δοθεί στους μαθητές η δυνατότητα συμμετοχικής κατάκτησης της γλώσσας και όχι μεταλαμπάδευσης.

Στη διδασκαλία της γραμματικής, για την παρουσίαση και κατανόηση του γραμματικού φαινομένου, χρησιμοποιήθηκε η επαγωγική μέθοδος, δηλαδή από τα παραδείγματα κατέληγαν στους κανόνες. Στην συνέχεια σαν εμπέδωση και εφαρμογή ακολουθούσε η απαγωγική μέθοδος, που άρχιζε από τον κανόνα και κατέληγε στα

παραδείγματα. Το ίδιο χρησιμοποιήθηκε και η αναλογική μέθοδος, που από όμοιες περιπτώσεις αναλογικά μετέβαιναν σε παρόμοιες περιπτώσεις. Έτσι, π.χ. όπως έμαθαν να κλίνουν το ουσιαστικό ο μαθητής έκλιναν και τα ουσιαστικά ο νικητής, ο καθηγητής κ.ά.

Η διδασκαλία των μαθηματικών άρχιζε επαγωγικά και συνεχιζόταν απαγωγικά και παραγωγικά.

14.Τα Προβλήματα

Κατά τη λειτουργία της Τάξης Υποδοχής, ιδιαίτερα στο αρχικό στάδιο λειτουργίας της επισημάνθηκαν και καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες αντιμετώπισής τους, τα εξής προβλήματα:

1.Η άγνοια της ελληνικής γλώσσας μιας μεγάλης μερίδας γονέων με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η συνεννόηση με το δάσκαλο, αλλά και η παροχή βοήθειας στα παιδιά τους στα σχολικά μαθήματα.

2.Η ασυνέπεια ή και η αδιαφορία μερικές φορές ευτυχώς ελάχιστων μαθητών στις σχολικές τους υποχρεώσεις.

3.Η διαφορά του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας προέλευσης των μαθητών από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

4.Οι μετακινήσεις από σχολείο σε σχολείο μερικών μαθητών εξαιτίας της αναζήτησης εργασίας από τις οικογένειές τους. Οι οικογένειές τους, τουλάχιστον στη αρχή, δεν έχουν μόνιμη κατοικία, αλλά μετακινούνται ανάλογα με την αγορά εργασίας.

5.Η επιθετικότητα των μαθητών που πήγαζε από την ανασφάλεια και την αβεβαιότητα για το μέλλον τους.

6.Οι μεγάλες ελλείψεις πολλών μαθητών σε βασικές γνώσεις της Νεοελληνικής γλώσσας λόγω της διάστασης ανάμεσα στη σχολική γλώσσα και στην

ομιλημένη γλώσσα. Τα παιδιά που έχουν γεννηθεί στη χώρα υποδοχής εξακολουθούν να εμφανίζουν προβλήματα στη γλώσσα γιατί δεν έχουν κατακτήσει πλήρως τη μητρική τους γλώσσα παράγοντας που είναι καθοριστικός στην κατάκτηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής.

15.Οι μαθητές της Τάξης Υποδοχής

Ο αριθμός μαθητών που φοίτησαν στην Τάξη Υποδοχής υπό διερεύνηση ήταν 13, εκ των οποίων οι 6 εντάχθηκαν επιτυχώς στις κανονικές τάξεις με τη λήξη του σχολικού έτους, ενώ οι 7 χρειάστηκε να παρακολουθήσουν και το επόμενο έτος αντίστοιχη Τάξη Υποδοχής.

Αναλυτικότερα οι 7 αυτοί μαθητές ήταν:

3 μαθητές από την ομάδα Α (Αρχάριοι μαθητές των μικρών τάξεων (Β΄, Γ΄ τάξης) οι οποίοι ήρθαν πρόσφατα στην Ελλάδα και δεν γνώριζαν καθόλου την ελληνική γλώσσα.)

2 μαθητές από την ομάδα Β (Αρχάριοι μαθητές των μεγάλων τάξεων (Δ΄, Ε΄ τάξης) οι οποίοι ήρθαν πρόσφατα στην Ελλάδα και δεν γνώριζαν την ελληνική γλώσσα.)

1 μαθητής από την ομάδα Γ (Προχωρημένος μαθητής της Β΄ τάξης ο οποίος γνώριζε την ελληνική γλώσσα, αλλά παρουσίαζε σημαντικές αδυναμίες για την ένταξή του στην κανονική του τάξη.)

1 μαθητής από την ομάδα Δ (Προχωρημένος μαθητής της Δ΄ τάξης ο οποίος γνώριζε την ελληνική γλώσσα, αλλά αντιμετώπιζε σημαντικές δυσκολίες ιδίως στο μάθημα της γλώσσας στην κανονική του τάξη.)

Οι μαθητές απέκτησαν γρήγορα την αίσθηση ότι βρίσκονται σε ένα φιλικό περιβάλλον, όπου επικρατεί μια σχέση πραγματικής αγάπης, ειλικρίνειας, κατανόησης και πάνω από όλα ισοτιμίας.

Η αμηχανία, η ανασφάλεια, η νευρικότητα αλλά και η επιθετικότητα που έδειχναν τις πρώτες μέρες και οι φοβίες τους όσο αφορά το άγνωστο περιβάλλον γρήγορα ξεπεράστηκαν. Καταλυτική σημασία είχε η ψυχολογική υποστήριξη και κάθε λογής συμπαράσταση εκ μέρους του σχολείου. Η ενθάρρυνση, η επιβράβευση κάθε προσπάθειας, η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και ειλικρινούς συνεργασίας, η εντόπιση και καλλιέργεια δεξιοτήτων και ό,τι άλλο μπορούσε να τονώσει το ηθικό αυτών των παιδιών προσφερόταν με περισσή διάθεση.

Από νωρίς φάνηκε πως οι μαθητές πείστηκαν για το σκοπό που καλούνται να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής, απέκτησαν αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, έδειξαν εμπιστοσύνη απέναντι στο σχολείο και απέβαλαν τις αρχικές φοβίες και αναστολές. Σε σύντομο χρονικό διάστημα οι μαθητές προσέρχονταν με ιδιαίτερη χαρά και προθυμία να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής, στο οποίο συμμετείχαν πλέον ενεργά.

Η διδασκαλία με την ποικιλία των δραστηριοτήτων έκανε πιο ενδιαφέρον το μάθημα για τους μαθητές, έδωσε λύσεις στις ελλειπείς (ή και ξεπερασμένες) πληροφορίες του βιβλίου και τους παρείχε τη δυνατότητα όχι μόνο να ανακαλύψουν γνώσεις που να έχουν νόημα για τους ίδιους αλλά και να αποκτήσουν χρήσιμες δεξιότητες (συνεργατικές, διαλογικές, κριτικές).

Η συμβολή της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε) στη διδασκαλία ήταν σημαντική. Οι μαθητές ενθουσιάστηκαν με τον τρόπο που δούλεψαν. Περίμεναν με αγωνία να έρθει η σειρά τους να πιάσουν το ποντίκι και να δουλέψουν. Χάρηκαν με την επιτυχία τους. Δεν απογοητεύτηκαν με κάποια αποτυχία. Συνεργάστηκαν.

Αξιοσημείωτη ήταν η εξοικείωση των μαθητών με τα λογισμικά, αλλά και με βασικές εργασίες χειρισμού του Η/Υ. Ήταν σημαντικός παράγοντας για την ολοκλήρωση της

διδασκείας ύλης. Επέτρεψε στους μαθητές ν' «αποδράσουν» από την τάξη και να επισκεφτούν (εικονικά) διάφορα μέρη για να αντλήσουν πληροφορίες.

Οι μαθητές ακολούθησαν συγκεκριμένες υποδείξεις του εκπαιδευτικού και ενεπλάκησαν σε διερευνητικές και συνεργατικές δραστηριότητες των λογισμικών, με τη συνεπακόλουθη ανάπτυξη των αισθημάτων αλληλοεκτίμησης, εμπιστοσύνης και αποτελεσματικότερης διαδικασίας επίλυσης ενός προβλήματος μέσα από συζήτηση και συνεργασία. Ο ρόλος του μαθητή ήταν συνεργατικός, διερευνητικός και ανακαλυπτικός.

Η συνεχής φοίτηση απόδειξε ότι η μαθητική διαρροή ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Τα παιδιά έμειναν στο σχολείο και δεν το εγκατέλειψαν. Η ένταξη στη σχολική ζωή έγινε κανονικά και η συμπεριφορά τους χαρακτηρίστηκε από την υιοθέτηση των σχολικών κανόνων. Τα μαθησιακά προβλήματα και τα προβλήματα προσαρμογής των μαθητών της Τάξης Υποδοχής αντιμετωπίστηκαν σε μεγάλο βαθμό και έτσι η Τάξη Υποδοχής πέτυχε τους στόχους της.

Η συμμετοχή των μαθητών ήταν πιο ενεργητική και παραγωγική στην Τάξη Υποδοχής σε σχέση με την αίθουσα διδασκαλίας.

Οι μαθητές των Α και Β ομάδων στο γλωσσικό μάθημα έμαθαν να επικοινωνούν, να διαβάζουν και να γράφουν την ελληνική γλώσσα. Οι μαθητές των Γ και Δ ομάδων διεύρυναν και συστηματοποίησαν τις γνώσεις τους με αποτέλεσμα να παρακολουθούν καλύτερα το επίπεδο της τάξης τους.

Στα μαθηματικά οι μαθητές και των τεσσάρων (4) ομάδων είχαν την ευκαιρία, είτε σε ατομικό είτε σε ομαδικό επίπεδο να ενισχύονται στη γλωσσική, κυρίως, κατανόηση των προβλημάτων και ασκήσεων, αφού επί το πλείστον δεν υστερούσαν στις μαθηματικές έννοιες, τη μαθηματική σκέψη και το μηχανισμό εκτέλεσης των πράξεων, αλλά υστερούσαν ως προς την ελληνική ορολογία των μαθηματικών. Χωρίς

αυτό να σημαίνει ότι δεν βοηθήθηκαν και σ' αυτούς τους τομείς (έννοιες, σκέψη, μηχανισμό εκτέλεσης), όπου ήταν απαραίτητο.

Οι μαθητές λοιπόν ξεπερνώντας τις δυσκολίες, αφού τους λύθηκαν οι απορίες και κάλυψαν τα κενά, ανέπτυξαν μεγαλύτερη πρωτοβουλία στη λύση ασκήσεων και προβλημάτων.

Στον τομέα της προσαρμογής ξεπεράστηκε η κρίση ταυτότητας που δημιουργείται στους παλιννοστούντες και αλλοδαπούς από τις διαφορετικές εμπειρίες και το διαφορετικό τρόπο σκέψης σε συνδυασμό με τις γλωσσικές δυσκολίες. Τονώθηκε το αίσθημα ασφάλειας και το αυτοσυναίσθημα των μαθητών. Ένιωσαν ικανοποίηση και χαρά από τις πρώτες κιόλας μέρες, αφού διαπίστωσαν ότι δε μένουν στο περιθώριο και μειώθηκε η επιθετική τους συμπεριφορά.

Στην τάξη όλοι οι μαθητές χωρίς εξαίρεση συμμετείχαν σε πολλές δραστηριότητες. Πέραν των εργασιών και δραστηριοτήτων που είχαν άμεση σχέση με την ύλη των βιβλίων, δημιούργησαν διαπροσωπικές σχέσεις και έδειξαν διάθεση συμμετοχής σε διάφορες σχολικές δραστηριότητες. Έτσι συμμετείχαν στις γιορτές και εκδηλώσεις του σχολείου με προθυμία και μεγάλο ενθουσιασμό.

Εντυπωσιακή ήταν η παρουσία των παιδιών ακόμα και στις εθνικές γιορτές, στις οποίες συμμετείχαν ενεργά καμαρώνοντας για τις στολές που φορούσαν και αυτοί όπως οι άλλοι συμμαθητές τους. Επίσης στις εκδηλώσεις με τη λήξη του διδακτικού έτους, η παρουσία τους ήταν και πάλι ιδιαίτερα αισθητή, αφού άλλοι από αυτούς έλαβαν μέρος σε σκετς, άλλοι στην απαγγελία ποιημάτων, άλλοι στη χορωδία του σχολείου και άλλοι στους χορούς. Ακόμα και οι αρχάριοι αντεπεξήλθαν με επιτυχία.

16.Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Η Τάξη Υποδοχής λειτούργησε όλο το διδακτικό έτος αποτελεσματικά. Η προσέλευση των μαθητών των μαθητών ήταν τακτικότερη και η συμπεριφορά τους δε

δημιούργησε κανένα πρόβλημα. Οι γονείς των μαθητών δέχτηκαν με ιδιαίτερη ικανοποίηση το γεγονός της λειτουργίας της Τάξης Υποδοχής και έγιναν συναντήσεις μαζί τους, τόσο για την επίτευξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης, όσο και για την ενημέρωσή τους όσο αφορά την πρόοδο των παιδιών τους.

Υπήρξε τακτική και άμεση επικοινωνία, ειλικρινής και άψογη συνεργασία, ουσιαστική συμβολή της Διευθύντριας και των συναδέλφων που υπηρετούν στο σχολείο, καθώς και αμοιβαία ενημέρωση για την πρόοδο των μαθητών, ιδιαίτερα με όσους είχαν αναλάβει να διδάξουν στις κανονικές τάξεις των μαθητών.

Η Τάξη Υποδοχής πέτυχε τους στόχους της.

Οι μαθητές πείστηκαν για το σκοπό που κλήθηκαν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής και προσέρχονταν στο μάθημα με ιδιαίτερη προθυμία. Η προσαρμογή τους στο σχολικό περιβάλλον ήταν ομαλή και γρήγορη. Έμαθαν να επικοινωνούν, να διαβάζουν και να γράφουν, αλλά και να κατανοούν σε ικανοποιητικό βαθμό την ελληνική γλώσσα. Συμμετείχαν με ιδιαίτερη προθυμία και χαρά σε όλες τις εκδηλώσεις τόσο της τάξης όσο και του σχολείου, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν όπως αρχικά είχαν προγραμματιστεί και σχεδιαστεί.

Στο τέλος του διδακτικού έτους σε κοινή συνεδρίαση του συλλόγου διδασκόντων του σχολείου και σε απολογισμό του διδακτικού έργου, διαπιστώθηκε από κοινού, ότι οι μαθητές που παρακολούθησαν το πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής ωφελήθηκαν ιδιαίτερα.

Μπορούσαν να παρακολουθούν και να συμμετέχουν ενεργά με μεγαλύτερη ευχέρεια, επάρκεια και αυτοπεποίθηση στο κανονικό πρόγραμμα της τάξης τους, ακόμα και οι αρχάριοι, αυξάνοντας προοδευτικά αλλά γρήγορα την προσαρμογή τους στο νέο περιβάλλον και την προοπτική για πλήρη ένταξή τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

17. Προτάσεις

Στη μεγάλη προσπάθεια που ήδη καταβάλλεται για την ένταξη των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, θετικά και αποφασιστικά θα συνέβαλλαν τα παρακάτω:

A. Αναφορικά με τους εκπαιδευτικούς:

1) Εκπαίδευση εκπαιδευτικών στα Α.Ε.Ι. στη Διαπολιτισμική Αγωγή (Δ.Α.)

2) Διαρκής εκπαίδευση εκπαιδευτικών σε θέματα Διαπολιτισμικής Αγωγής .

Η μονογλωσσική, μονοπολιτισμική, στη βάση της εθνοκεντρική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών απαιτείται να επανασχεδιαστεί, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα του σημερινού ελληνικού πολυπολιτισμικού σχολείου. Τα νέα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα για τους εν ενεργεία και τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς, να επικεντρώνουν σε στόχους και παραμέτρους, που να έχουν σχέση με το υπάρχον μαθητικό δυναμικό των σχολείων και τα κοινωνικά, ψυχολογικά και εκπαιδευτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

3) Ταχύρρυθμη μετεκπαίδευση και κατάλληλη εξειδίκευση του διδακτικού προσωπικού, που θα αναλάβει τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής. Διοργάνωση συχνότερων επιμορφωτικών σεμιναρίων, καθώς και συνεχούς ενημέρωσή σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

4) Κατάρτιση ειδικού προγράμματος, ώστε η αντιμετώπιση των προβλημάτων των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών να αρχίζει από το χώρο της προσχολικής αγωγής.

B. Αναφορικά με το σχολείο:

1) Συνεργασία σχολείου με διεπιστημονική Συμβουλευτική Ομάδα.

Είναι αναγκαίο να υπάρχει επιστημονικό προσωπικό (Σύμβουλος – εκπαιδευτικός, ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός) μέσα στο χώρο του σχολείου για την ψυχολογική

και κοινωνική στήριξη των μαθητών (αλλοδαπών – γηγενών), γονέων και εκπαιδευτικών.

Είναι καταφανής η ανάγκη του σχολικού περιβάλλοντος για υποστηρικτική και συμβουλευτική βοήθεια ειδικού διεπιστημονικού προσωπικού (Σύμβουλος – εκπαιδευτικός, ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός) η χρήση του οποίου θεωρείται επιβεβλημένη σύμφωνα με διάφορους επιστήμονες (επί παραδείγματι Rogers-1994) στην Παιδαγωγική και στην Ψυχολογία. Στην ελληνική θεσμική πραγματικότητα ο νόμος 1894/90 προβλέπει την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού για την στήριξη του έργου του εκπαιδευτικού και των μαθητών των Τάξεων Υποδοχής, ενώ στην πράξη μένει ανεφάρμοστος. Είναι έκδηλη η ανάγκη της εποχής μας και της νέας κοινωνικοπολιτισμικής – οικονομικής και πολιτισμικής πραγματικότητας ιδιαίτερα όπως αυτή έχει διαμορφωθεί μετά την εισαγωγή των μεταναστών στη χώρα μας, να ισχύσει και να διευρυνθεί το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας. Η υποστηρικτική και συμβουλευτική βοήθεια που μέχρι σήμερα αποτελούσε «άτυπο» έργο των εκπαιδευτικών του σχολείου, που δεν διέθεταν ούτε τη γνώση, ούτε και το χρόνο για ένα έργο τόσο υπεύθυνο, σήμερα είναι απαραίτητο να το αναλαμβάνει ένας ειδικός. Την στιγμή μάλιστα που ο θεσμός της Σχολικής Συμβουλευτικής έχει αρχίσει να εφαρμόζεται σε ευρωπαϊκά κράτη ήδη από το 1960 (Τριάρχη – Herman, 2000, Κοσμίδου – Hardy, 1998).

2) Συνεργασία σχολείου και εφαρμογή προγραμμάτων για Διαπολιτισμική Αγωγή σε όλο τον πληθυσμό από διεπιστημονική Συμβουλευτική ομάδα. Η άσκηση της Ομαδικής Συμβουλευτικής στο σχολείο, είναι ιδιαιτέρως αποτελεσματική και συμβάλλει στην τόνωση της αυτοεκτίμησης (Μάνος Κ. 1998, 1991, Κοσμίδου - Hardy Χρ. και Γαλανουδάκη - Ράπτη Αθ., 1996).

3) Συνεργασία σχολείου με Α.Ε.Ι. και άλλους φορείς.

4) Προγράμματα εκμάθησης μητρικής γλώσσας, γιατί το σχολείο πρέπει να σέβεται και να προσδίδει αξία στην πολιτισμική ταυτότητα όλων, αρχίζοντας από την γλώσσα της χώρας προέλευσης (Buffardi, A., 1999). Αξιοποίηση όλων των πολιτισμικών στοιχείων και του μορφωτικού κεφαλαίου που φέρνουν μαζί τους οι μαθητές με τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας από δασκάλους που γνωρίζουν τη συγκεκριμένη γλώσσα.

- Κοινές εκδηλώσεις στο σχολείο με μουσική, τραγούδια, χορό, φαγητά από διάφορες χώρες με συμμετοχή και των γονιών των μαθητών.
- Συλλογή γλωσσικού υλικού από διάφορες χώρες όπως: τραγούδια-παραδόσεις, ιστορίες, αινίγματα, ανέκδοτα, ήθη και έθιμα, προλήψεις και δεισιδαιμονίες κτλ.
- Διεύρυνση του καταλόγου διδασκαλίας ξένων γλωσσών στα σχολεία. Παροχή δηλαδή δυνατοτήτων σ' αυτούς να επιλέγουν μια ξένη γλώσσα της αρεσκείας τους και όχι αυτή που αναγκαστικά προσφέρει το σχολείο.

5) Νέα σχολικά εγχειρίδια, βασισμένα στις αρχές της Διαπολιτισμικής Αγωγής (Δ.Α.). Εκπόνηση και διάθεση πολλαπλού βιβλίου με βάση τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των μαθητών που φοιτούν στο σχολείο. Η επιλογή της ύλης που προορίζεται για πολιτισμικά διαφορετικούς μαθητές να γίνεται μέσα από θεματικές ενότητες που καθρεφτίζουν τις κουλτούρες των μαθητών. Τα θέματα των ενοτήτων όμως, να μην αποκλίνουν από την πραγματικότητα αλλά να αποτυπώνουν τον κοινωνικό-γλωσσικό περίγυρο μέσα στον οποίο ζει ο μαθητής, όσο το δυνατόν καλύτερα. Τα βιβλία να συνοδεύονται από κατάλληλο οπτικοακουστικό υλικό. Η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στην αξιοποίησή του.

6) Εξασφάλιση ικανοποιητικών προϋποθέσεων λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής. Δηλαδή κατάλληλες αίθουσες διδασκαλίας, εποπτικό υλικό, οπτικοακουστικά μέσα, βοηθητικά βιβλία κατάλληλα προσαρμοσμένα κλπ.

7) Ο θεσμός της Τάξης Υποδοχής θα πρέπει να αποκτήσει μονιμότητα σε κάθε εκπαιδευτική μονάδα, μια και οι τελευταίες κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις το επιβάλλουν. Η Τάξη Υποδοχής ωφελεί τα παιδιά και βοηθά στην καλύτερη λειτουργία των άλλων τάξεων και του σχολείου γενικά.

Γ. Αναφορικά με τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε):

1) Η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών (Η/Υ) επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα στη μαθησιακή διαδικασία και ιδιαίτερα στους μηχανισμούς ανάγνωσης - γραφής της γλώσσας.

2) Η χρήση του Διαδικτύου διευκολύνει την επικοινωνία ανάμεσα σε μαθητές (αλλοδαπούς και γηγενείς), εκπαιδευτικούς, γονείς και προωθεί τη διαδικασία της μάθησης.

Γενικά τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας πρέπει να αξιοποιηθούν εποικοδομητικά, ώστε η διδασκαλία να γίνει αποδοτικότερη.

Είναι απαραίτητο πλέον να επιμορφωθούν και να πιστοποιηθούν οι εκπαιδευτικοί, που στελεχώνουν τις Τάξεις Υποδοχής, στο Α' και στο Β' επίπεδο Πληροφορικής, ώστε να είναι γνώστες χρήσης των εγκεκριμένων Λογισμικών από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.).

Δ. Αναφορικά με τον τόπο κατοικίας:

1) Ενεργοποίηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την εκπόνηση ειδικών μορφωτικών και πολιτισμικών προγραμμάτων και την εφαρμογή τους ιδίως σε δήμους που φιλοξενούν πολλούς αλλοδαπούς.

2) Μελέτη οργάνωσης, παραγωγής, προβολής και μετάδοσης ειδικών προγραμμάτων από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, κυρίως παιδικών εκπομπών από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση αλλά και από έντυπα μέσα, με στόχο τόσο την ψυχαγωγία, όσο και τη γλωσσική καλλιέργεια των παιδιών αυτών.

Ε. Αναφορικά με την οικογένεια:

1) Στήριξη με κάθε τρόπο της οικογένειας από την οποία προέρχεται ο μαθητής, λόγω της άμεσης σχέσης που τη συνδέει με το σχολείο, θα βοηθούσε ιδιαίτερα στην προσπάθεια που καταβάλλεται. Εξάλλου, η εμπλοκή των δύο αυτών παραγόντων θεωρείται καταλυτική στη διαμόρφωση και επίδραση της ολόπλευρης ανάπτυξης της προσωπικότητας του παιδιού.

2) Οργάνωση τμημάτων ενημέρωσης, ένταξης και προσαρμογής των γονέων, μέσα από τα οποία θα λυθούν κάποια προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε καθημερινή βάση. Γονείς με λιγότερα προβλήματα συνεπάγεται και παιδιά με λιγότερα προβλήματα.

3) Προγραμματισμός της εισόδου των αλλοδαπών στη χώρα μας. Με τον προγραμματισμό θα αποφευχθεί η σύγχυση και η λύση των προβλημάτων θα είναι σε μεγαλύτερο βαθμό πιο εύκολη και εφικτή.

18. Επίλογος

Σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, όπως είναι η ελληνική, η σύζευξη διαφορετικών πολιτισμών και η μετάδοση πολιτισμικών στοιχείων ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές ομάδες, μικρές ή μεγάλες, από και προς την ελληνική κοινωνία, είναι γεγονός αναπόφευκτο αλλά και αναγκαίο. Τα πολιτισμικά στοιχεία που διαρκώς μεταπηδούν, υιοθετούνται αλλά και αφομοιώνονται, είναι ποικίλα. Ο ρόλος που καλείται να παίξει το σχολείο, αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

Η Διαπολιτισμική Αγωγή είναι ένα μέρος μιας ενιαίας αγωγής στη διαδικασία του νέου κοινωνικού μετασχηματισμού και των πολιτικών – εκπαιδευτικών προκλήσεων με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπη η χώρα μας. Για να επιτευχθεί όμως είναι αναγκαία η προώθηση και η καλλιέργεια της ιδέας της ισότιμης συνύπαρξης και της δημιουργικής αλληλοεπίδρασης των πολιτισμών. Μια τέτοια ισότιμη θέση έχει το πλεονέκτημα ότι όλα τα παιδιά διαπιστώνουν ότι όλες οι κουλτούρες και γλώσσες έχουν ισότιμη αξία στην κοινωνία. Τα παιδιά της χώρας υποδοχής μαθαίνουν να είναι πιο «ανοιχτά» στις διάφορες κουλτούρες, αλλά και τα παιδιά των παλινοστώντων – αλλοδαπών αισθάνονται ψυχολογικά διαφορετικά, για να καταπολεμήσουν την περιθωριοποίηση και το στιγματισμό.

Οι παράγοντες που διαμεσολαβούν και επηρεάζουν το παιδί και τους οποίους θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας, αν θέλουμε η «παρέμβασή» μας να είναι δημιουργική και αποτελεσματική, είναι πολυποίκιλοι. Ειδικότερα στο χώρο του σχολείου, στο οποίο πλέον η παρεχόμενη παιδεία πρέπει να συμβαδίζει με το ευρύτερο ευρωπαϊκό και διεθνές γίγνεσθαι, το νέο διαπολιτισμικό πνεύμα το οποίο υποβοηθούμενο και από την έκρηξη του τεχνολογικού πολιτισμού τείνει να γίνει κυρίαρχο, χρειάζεται διαρκής, ολοκληρωμένη και ουσιαστική στήριξη.

Η δημιουργία, λοιπόν, μιας παιδαγωγικής ατμόσφαιρας, που θα επικρατούν οι αρχές της Διαπολιτισμικής Αγωγής, οικοδομημένης στο αίσθημα εμπιστοσύνης, θα

επιτρέψει στους παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές να κατανοήσουν και να αποδεχτούν τις υπάρχουσες πολιτισμικές και λοιπές διαφορές αλλά και τις πολιτισμικές ομοιότητες, θα προδιαθέσει τα παιδιά αυτά να φοιτήσουν ευχάριστα στο ελληνικό σχολείο και να ενσωματωθούν ομαλά στη μικροκοινωνία της τάξης – σχολείου, άρα και ευρύτερα στο ελληνικό κοινωνικό «γίγνεσθαι».

Όμως, όσο προγραμματισμένη προσπάθεια και αν καταβληθεί για την υλοποίηση των στόχων στα πλαίσια λειτουργίας της Τάξης Υποδοχής, αυτή μπορεί να είναι αποτελεσματική όταν μετά το πέρας αυτής, επαναξιολογηθούν όλοι οι παράγοντες που συνέβαλαν θετικά ή αρνητικά. Έτσι, η σύζευξη της έρευνας και της διαρκούς αναζήτησης σε συνάρτηση με τη συσσωρευμένη εμπειρία, πολλά θα είχε να προσφέρει στην παρεχόμενη από τα σχολεία γνώση, παιδεία και πολιτισμό, σ' αυτά τα παιδιά που την έχουν ιδιαίτερα ανάγκη.

19.Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bernstein B. (1971) *Class, codes and control*, τ.1 London: Routledge and Kegan Paul
- Boos - Nonning U. (1997) «Ανοικτά θεωρητικά προβλήματα της Διαπολιτισμικής προσέγγισης», (επιμ. Βάμβουκας και Χουρδάκης Πρακτικά του Ζ' Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας της Ελλάδος, Αθήνα: Ελλ. Γράμματα)
- Buffardi A. (1999) *Μετανάστευση και ένταξη στο κοινωνικό σύνολο* (στο: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα)
- The CDCC'S, Project No 7, Council of Europe, 1986
- Δαμανάκης Μ. (1997)β *Διαπολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση στην Ελλάδα* (Πρακτικά Ζ' Διεθνούς Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, Αθήνα: Ελλ. Γράμματα)
- Δαμανάκης Μ. (1997)α (επιμ.) *Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα*, Αθήνα: Gutenberg
- Δαμανάκης Μ. (1997, 1989) *Μετανάστευση και Εκπαίδευση*, («Γεια σας παιδιά» ΟΕΔΒ, 1995, εκδ. β', Οδηγίες για το Δάσκαλο)
- Erickson, E.,(1960) The problem of ego-identity. Στο M.R. Stein (Ed.), *Identity and anxiety*. Free Press
- Erickson, E.,(1968), *Identity: Youth and Crisis*, New York: Norton
- Erickson, E.,(1990), *Η παιδική ηλικία και η κοινωνία*, Αθήνα: Καστανιώτη
- Graves, D. (1994). *A fresh look at writing*. Portsmouth, NH: Neiman.
- Κολιάδης, Ε. (1994α). *Οργανωτικά- διοικητικά και ψυχοπαιδαγωγικά μοντέλα αντιμετώπισης των μαθησιακών δυσκολιών στο χώρο του σχολείου*. Στο Μ. Καίλα., Μ. Πολεμικός, Ν. Φιλίππου, (Εμμ). Άτομα με ειδικές ανάγκες, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

- Κολιάδης, Ε. (1996). *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη*. τ. Β'. *Κοινωνικογνωστικές Θεωρίες*. Αθήνα (αυτοέκδοση)
- Κολιάδης, Ε.(2002).Γνωστική ψυχολογία (τόμος Δ').Αθήνα: Αυτοέκδοση
- Κανακίδου Ε., Παπαγιάννη Β. (1997) *Διαπολιτισμική Αγωγή*, Αθήνα: Ελλ. Γράμματα
- Κοσμίδου - Hardy Χρ. και Γαλανουδάκη Ράπη Αθ. (1996) *Συμβουλευτική Θεωρία και πρακτική με ασκήσεις για την ανάπτυξη της Αυτογνωσίας και Δεξιοτήτων Συμβουλευτική*.
- Κοσμίδου - Hardy Χρ. (1998) *Ο δάσκαλος ως σύμβουλος στη διδακτική / μαθησιακή συνάντηση* (Επιθεώρηση Συμβουλευτικής - Προσανατολισμού)
- Μάνος, Κ. (1991) *Ψυχοπαιδαγωγική Συμβουλευτική Ι*. (Αθήνα)
- Μάνος, Κ. (1997) *Θεωρία, Έρευνα και Πράξη της Ψυχολογικής, Παιδαγωγικής και Επαγγελματικής Συμβουλευτικής* (τ.Α, Θεωρία – Έρευνα, Αθήνα)
- Μάρκου, Γ. (1989) *Παιδαγωγική - Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια*
- Μάρκου, Γ. (1994) *Εκπαιδευτική πολιτική και ερευνητικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των σχολικών προβλημάτων των παιδιών που παλιννοστούν* (Σχολική επανένταξη των παλιννοστούντων μαθητών, προβλήματα και προοπτικές, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ - UNESCO).
- Μάρκου, Γ., Βασιλειάδου Μ. (1996) *Προσεγγίσεις της Πολυπολιτισμικότητας και η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*.Αθήνα: Υ.Π.Ε.Π.Θ./Γ.Γ.Λ.Ε.
- Μάρκου, Π. Γ. (1996) *Η πολυπολιτισμικότητα της ελληνικής κοινωνίας, η διαδικασία διεθνοποίησης και η αναγκαιότητα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*, Αθήνα:Υπ.Ε.Π.Θ. – Γ.Γ.Λ.Ε.
- Μουσούρου, Λ. (1991) *Μετανάστευση και Μεταναστευτική Πολιτική στην Ελλάδα και στην Ευρώπη*, Αθήνα: Gutenberg

- Μπαμπινιώτης, Γ. (1985). *Εισαγωγή στην Σημασιολογία*. Αθήνα (αυτοέκδοση)
- Neill, S. (1982). *Teaching Writing: Problems and Soluttions*. Arrligton, VA: American Association of School Administrators. ERIC Document Reproduction Service, Ed 219 776
- Παλαιολόγου Ν. (2000) *Σχολική προσαρμογή μαθητών με διαπολιτισμικά χαρακτηριστικά* (διδ. διατριβή)
- Πόρποδας, Κ. (1988): *Εισαγωγή στην ψυχολογία της Ανάγνωσης*. Πάτρα: (αυτοέκδοση)
- Ράπτης, Αρ., & Ράπτη, ΑΘ. (1997). *Πληροφορική και Εκπαίδευση: Συνολική προσέγγιση*. Αθήνα: Τελέθριον
- Ράπτης, Α.& Ράπτη, Α.(2000). «Εκπαιδευτική πολιτική και εισαγωγή Ν.Τ. στην εκπαίδευση.» Πρακτικά 2^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου ΤΠΕ. Πάτρα: ΠΙΤΝ.
- Rogers C. (1994, *Die nicht directive Beratung*, Frankfurt am Main, Fischer Taschenbuch Verlag
- Τριάρχη - Herman B. (2000) *Παιδαγωγικές βάσεις της Σχολικής Συμβουλευτικής* *Paedagogische Grundlagen der Schulberatung* (Akademiebericht Nr. Academie fur Lehrerfirtbildung und Personalfuhrung Dillinge)
- Τσιάκαλος Γ. (2000) «*Από την Ειδική Αγωγή στην παιδαγωγική για ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο*» (Πρακτικά του 3^{ου} Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής του ΠΕΣΕΑ, επιμ. Ευσταθίου Μ., Κλειδοπούλου Α., Βούρβουλης Γ., Προγράμματα σπουδών στις σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής για τη στήριξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, Αθήνα: Ατραπός)
- Vygotsky L.S. (1993) *Σκέψη και γλώσσα* (μετάφρ. Ρόδη, εκδ. Γνώση)

